

MUSTAFA KEMAL KİTAPLARI

Orhan Gazi

Emuğul Fakih ÖZBÖKÜZÜ

Orhan
Gazi

MUŞTU FETİH KİTAPLARI

Orhan Gazi

Ertuğrul Tarık DÖRDÜNCÜ

ORHAN GAZİ
Muştu Fetih Kitapları

Copyright © Muştu Yayınları, 2010
Bu eserin tüm yayın hakları Işık Yayıncılık Ticaret A.Ş.'ne aittir.
Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Yayıncılık Ticaret A.Ş.'nin önceden
yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt
sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Editör
Erol ERGÜN

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Resimleyen
Suat KARADAĞ

Sayfa Düzeni
Bekir YILDIZ

Kapak
Nurdoğan ÇAKMAKÇI

ISBN
978-605-5886-91-2

Yayın Numarası
466

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan A. Ş.
TS EN ISO 9001:2000
Ser No: 300-01
Sarıncı Yolu Üzeri No: 7 Gaziemir / İZMİR
Tel: (0232) 252 22 85
Nisan 2010

Genel Dağıtım
Gökkuşuğu Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey / İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Muştu Yayınları
Kısıklı Mahallesi Meltem Sokak No: 5
34676 Üsküdar / İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20
www.mustu.com

İÇİNDEKİLER

Orhan
Gazi

1

Tahta
At

7

Şehit

11

21

Koyunhisar
Savaşı

29

Bursa
Kuşatması

35

Yeni Bey
Seçiliyor

Osmanoğulları'nın
Yeni Beyi

43

Bursa'nın
Fethi

47

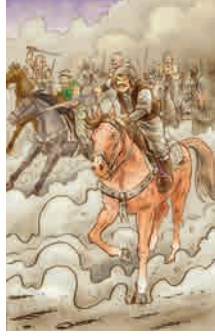

Geyikli
Baba

53

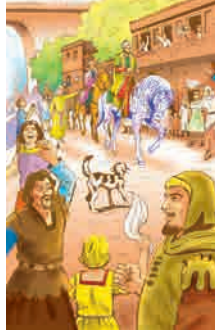
61

Darica
Harbi

71

İznik'in
Fethi

79

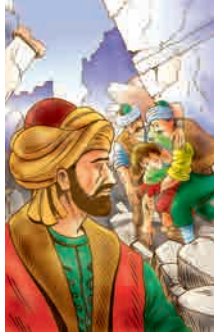
İlk
Donanma

Rumeli'ye
Geçiş

87

Zelzele

95

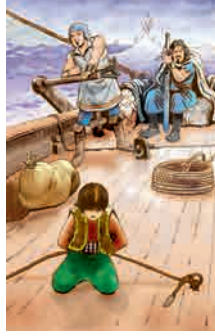

Acı
Haber

103

111

Şehzade Kaçırılıyor

ORHAN GAZİ

Ertuğrul Gazi ölüm döşegindeydi. Yanı başında sürekli Kur'an-ı Kerim okunuyordu. Kur'an okumasına ara verildiği bir anda kısık sesiyle "Oğullarımı çağırın!" dedi.

Gündüz, Osman ve Sarubatu derhâl babalarının yanına geldiler.

Ertuğrul Gazi söze başladı.

"Oğullarım, ömrüm savaşlarda ve göçlerde geçti. Bugünlerde de -Allah bilir ya- ebedî âleme göç edebilirim. Sizlere birkaç sözüm var: Her daim Allah'ın çağrısına uyunuz. Ömrünüzü gaza yolunda harcayınız."

Biraz durakladıktan sonra sözlerine devam etti.

"Oğullarım, bey olmak demek, dağları omuzlamak demektir. Biz, atalarımızın birbirleriyle

savaşlarını çok duyduk. Taht için, kardeş kardeşle çok savaşmış. Bu savaşlar sadece düşmanı sevin-dirmiş, düşmana fırsat vermiş. Ben beylik için vuruşmanızı, aşiretimizi birbirine kırdırmanızı istemem. Dileğim sizin de rızanız olursa benden sonra Osman'ın bey olmasıdır.

Gündüz ve Sarubatu, babalarına “Senin dileğin bizim için emirdir baba. Biz, bundan böyle Osman'ı beyimiz olarak biliriz.” dediler.

1281 senesinde bir kış günü Ertuğrul Gazi, Hakk'ın rahmetine kavuştu. Cenaze namazını Şeyh Edebali kıldırdı. Ertuğrul Gazi'yi, Söğüt'e defnettiler. Orta Asya'nın bağrından Anadolu'ya gelen Ertuğrul Gazi, Anadolu'nun yeni bir vatan olduğunu mühürler gibi Anadolu toprağına verildi.

Osman Gazi'nin omuzlarına dağ gibi bir mesuliyet oturmuştu. Ne yapacağını, nasıl yapacağını, babası olmadan aşirete nasıl yön vereceğinin derdi içindeydi. İlk harekâtını o günlerde Kayı Aşireti'ne rahat yüzü göstermeyen İnegöl Tekfur Nikola üzerine yapmayı planladı.

Nikola, Ertuğrul Gazi zamanından beri başlarında bir bela gibi dolanıp dururdu. İnegöl üzerine

sefere çıkan Kayılar, Ermenibeli köyü yakınlarından geçerken, daha evvel geleceklerini haber alan tekfurun kurduğu tuzaktan habersizdi.

İlerleyen Kayı birlikleri kendilerini pusunun içinde buldu. Her taraflarından yağmur gibi oklar yağıyordu. Osman Bey en az kayıpla birliğini kurtarmak istese de çok Şehit verdi. Kayıpların en hazini Sarubatu Bey'in oğlu Baykoca olmuştu. Daha bıyıkları bile çıkmamıŐ on dört yaŐındaki Baykoca Şehit düşmüştü. Osman Bey yeğeninin acısına mı yansın, birliğinin mağlp olmasına mı, karar veremiyordu. Her Şey st üste gelmişti. nce Ertuğrul Gazi vefat etmiş, ardından birliği mağlp olmuş, bir de bütün bunların üstüne yeğeni Şehit düşmüştü. Hocası Edebalı'nın "Açılan solar, ağlayan güler." demesi âdeta iyi havadisler alacağının işareti gibidir.

Bütün kötü haberlerin birbiri ardına sıralanıp da Osman Gazi'yi bunalttığı anda gelen bir haber bahar esintisi gibi esmiŐti Kayı AŐiretinde.

Koşarak gelen ebe kadının verdiği muştu ile Bey'in aylardır tebessümü unutan esmer çehresinde gller aıvermiŐti.

– Muştular olsun beyim, bir oğlunuz oldu.

Kenarları oya işlemeli bembeyaz kundaklara sarılı bebeği Osman Bey'in kucağına verdiler. Sağ kulağına ezan, sol kulağına kamet okudu. "Adını Orhan koydum. Rabbim seni benimle beni de seninle imtihan etmeye." diye dua etti ve minik bebeğin alnına bir öpücük kondurdu.

Hızla büyüyordu Orhan. Bu arada Bizans tek-furları da boş durmuyordu.

Orhan, dört yaşını bitirmiş beşten gün almaya başlamıştı. Babasının hocası Şeyh Edebalı o gün aşireti ziyarete geldi. Hep birlikte beyin çadırına geçtiler. Osman Gazi, çadırın bir köşesinde dizlerinin üzerinde oturuyordu. Edebalı'nın önünde ise rahle, rahlenin üzerinde de bir Kur'an-ı Kerim vardı. Orhan karşısında dizlerinin üzerine oturmuş, alacağı ilk dersi bekliyordu.

Edebalı, Orhan'a ilk dersi verdi. Euzu Besmele. Kendisi besmele çekti, Orhan'ın tekrar etmesini istedi. Orhan ilk denemelerde muvaffak olamayınca bu sefer parça parça tekrar etti. Orhan'ın da kendisiyle birlikte tekrar etmesini istedi. Sanki uçma talimi yapan yavru kuşun ilk kanat çırpınışları gibi Orhan'ın içini bir heyecan kapladı. Heyecandan olsa gerek yine yanlış okudu. Şeyh

Edebali'nin tebessüm eden gül yüzünden aldığı destekle sonunda okuyuşunu düzeltti. Karşısında dedesi değil hocası olduğunun ciddiyetiyle hareket etmiş ve nihayetinde başarmıştı. Artık ilk dersini almıştı. Besmele çekmeyi biliyordu. Edebali yanında getirdiği tahtadan küçük bir at arabası oyuncağını Orhan'a hediye etti. Orhan gördüğü ilk dersin ve aldığı hediye'nin mutluluğu içinde hem dedesi hem de ilk hocasının elini öptü. Edebali'nin de torununu alnından öpmesinin ardından koşarak çıktı çadırdan.

Sonraki derslerde namaz kılması için lazım olan sureleri annesinden öğrendi. Annesi Malhun Hatun önce kolay ezberlenen kısa sûreleri öğretti ona, sonra uzun sûrelere geçti. Orhan yedi yaşına geldiğinde çoğu sûreyi ve duayı ezbere okuyabilecek seviyeye ulaşmıştı.

* * *

TAHTA AT

Küçük amcası Sarubatu Savcı, çadırın önünde odun kırıyordu. Orhan Yanına varınca yüzünde boncuk boncuk ter biriken Sarubatu Savcı tebesüm etti.

– Gel bakalım yeğenim.

– Ne yapıyorsun amca?

– Yengen yemek yapacakmış odun kırıyorum.
De bakalım sen ne yapıyorsun?

Orhan elindeki tahta kılıcı amcasına göstererek,

– Ben kılıcım la düşmanla cenk ediyorum.

Sarubatu Savcı güldü.

– İyi de Orhan sadece kılıçla cenk etmek zor olmuyor mu? Hani atın nerede?

– Atım yok. Ben yürüyerek cenk ediyorum.

Orhan koşarak kendi çadırlarına döndü. Etraftaki otlara kılıçla saldırdı. Arada “Bre savulun düşmanlar!” diye nara atıyordu. İkindiye kadar oynadı. Ertuğrul Gazi Mescidi’nde ikinci ezanı okunurken biraz dinlendi. Sonra mescide koştu. Abdestini aldı ve en ön safta duran babasının yanında biraz da onun yaptıklarını taklit ederek namazını kıldı.

Namazdan ıkarken Sarubatu Savcı, Orhan’a seslendi.

– Koca yiğit kaybolma seni ziyarete geleceğim.

Orhan’ın kafası karıştı. Koskoca amca, yeğenini ziyarete gelir miydi. Babasına amcasının geleceğini haber etti. Birazdan Sarubatu Savcı göründü.

– Destur var mıdır beyim.

Osman Gazi içerden seslendi

– Buyur ağabey.

– Orhan nerede?

– Buradayım amca.

– Orhan’ım düşündüm de Bizans’la cenk ederken sana bir at gerektir.

– Haklısın ama...

– Aması yok. Ben atı olmayan adama cengaver demem. Atsız asker yoğurtsuz ayrana benzer.

– İyi de...

– Bak hâlâ bana bakıyor, koş yığidim atın dışarıda seni bekler.

Orhan koşarak dışarı çıktı. Amcası kendisine çam ağacından bir at yapmıştı. Başı, aynı bir at başına benziyordu. Hatta yuları bile vardı. Dünyalar Orhan'ın oldu.

– Yaşasın, haykırışı etrafta yankılandı.

Koşarak amcasına sarıldı.

– Çok sağ olasın amca.

– Bu ne ki yeğenim, sen biraz daha büyü söz sana gerçek bir at hediye edeceğim.

– Tamam ben de hemen büyümeye çalışacağım.

Ardından yeni atına atladığı gibi koşturmaya başladı. Arkasında bir toz bulutu da onu takip ediyordu.

* * *

ŞEHİT

Babasının esmer simasında endişe hakimdi. Ne vakit gözlerini ufuklara dikip sakalını avuçlasa, Orhan bir meselenin olduğunu anlıyordu. Osman Gazi'nin gözleri ise, elinde tahta kılıçlarla, tahta atının üzerinde uzun otlarla cenk eden oğluna takıldı.

Orhan da babasının kendisini seyrettiği fark edip atını onun tarafına sürdü. “Deh oğlum...” diyerek tahta ata seslenmesi Osman Gazi’yi tebessüm ettirdi. Orhan, babasının yanına varırken beyliğin ileri gelenleri de Osman Gazi’nin etrafına toplandı.

Birkaç dakika sonra Osman Bey, kumandanlarına hitap ediyordu. Orhan dikkatle babasını dinledi. Kendisi de konuşmak istedi. Lakin aklına annesinin “Orhan’ım, büyükler konuşurken, onların sözü kesilmez.” İhtarı geldi sessizce konuşulanları dinledi.

– Karındaşlarım. Biz Karacahisar’ı alalım derken Nikola, Karacahisar beyi ile birlik olup üzerimize geliyormuş. Çok süratle hazırlanmamız lâzım.

Diğer kumandanlar da düşünceliydi. Orhan, büyük amcası Gündüz Alp'in konuştuğunu fark etti. İki amcası vardı: Gündüz Alp ve Sarubatu Savcı. Amcalarının babasından büyük olmalarına rağmen her zaman ona saygı göstermeleri Orhan'ın dikkatinden kaçmadı.

– Beyim nerede savaşacağız?

– Mümkün olduğunca Söğüt'ün dışında savaşmalıyız ağabey.

– O zaman süratle hazırlanalım. Domaniç'te onları karşılayalım.

– Hemen hazırlanın.

Osman Gazi, koşar adımla otağına gitti. Orhan, babasının peşindeydi. Ocaktaki yemeği karıştıran Malhun Hatun ayağa kalktı. Osman Gazi, Orhan'ı kucığına aldı.

– Ben gidiyorum oğul.

– Nereye baba.

– Düşmanla kapışmaya.

– Ben de gelsem...

– Elbet senin geleceğin vakitlerde gelecek Orhan'ım. Hadi sen biraz çabuk büyü.

– Ben zaten çabuk büyümeğe çalışıyorum baba. Büyürsem Sarubatu amcam bana gerçek at hediye edecek.

– İnşallah... Ben yok iken buraların emaneti sana. Anan da sana emanet, aşiret de ona göre, dedi. Yanağına bir öpücük kondurdu. Kılıçlarını, oklarını, sadağını ve kalkanını aldı. Eşi Malhun Hatun’la da vedalaşarak otağdan çıktı.

Orhan güneşin yaktığı yüzünde bir tebessümle uğurladı babasını. Büyüyünce onun gibi ata binmeyi, onun gibi ok atmayı, kılıç sallamayı en mühimi onun gibi düşmanın karşısına dikilmeyi hayal etti. Sonra annesinin yanına vardı ve biraz da şikâyet edercesine.

– Haydi ana.

– Ne var Orhan?

– Haydi çabuk yap, diyorum.

– Ne yapmamı istiyorsun oğul?

– Beni çabucak büyüt. Ben de babam gibi ata bineyim. Cenge gideyim.

Malhun Hatun, Orhan’ın toza belenmiş saçlarını okşadı. Başındaki takkesini düzeltti, üstünü başını temizledi. Saçlarını okşadı.

– Orhan’ım seni ben büyütemem, seni Allahu Teala büyütür. Ben sadece yemen için aş yaparım. Sen de yersin. Allahu Teala’da müsaade ederse, büyürsün.

– Büyümem için illa Allah’ın müsaadesi mi gerek?

– Elbette. Kainatta olan biten her şey O’nun izniyle olur. Sen dua et, göreceksin tez zamanda büyürsün.

– Babam kadar büyüyebilir miyim?

– Kim bilir, bakarsın babanı bile geçersin. Haydi ben sana su dökeyim sen de abdestini al ve sonra beraber baban için dua edelim Orhan’ım.

Küçük Orhan babasının gelmesini üç gün bekledi. Her gün çadırın önündeki büyük kayanın üzerinde oturur, babasının yolunu gözlerdi. Elinde kocaman tahta bir kılıç, derme çatma bir yay, eğri büğrü ucunda temreni olmayan oklarla nöbet tutardı. Aşiret kendisine emanetti. Nöbete devam etmeliydi. Tahta atını da kayanın dibindeki çalıya bağlardı. Atı orada kendisini beklerdi. Acil bir şey olursa hemen atına binecek Hızır gibi yetişecekti, zorda kalana, yardım bekleyene, imdat diyene...

İlerden gelen atlıları görünce hemen ayağa kalktı, gözlerini kısarak,

– Babam mı geliyor, diyerek dikkatlice uzaklara baktı. Kayı bayrağından gelenleri tanıdı. Babası silah arkadaşlarıyla savaştan dönüyordu. “Kayılar geliyor, Kayılar geliyor!” haykırılarıyla kayadan indi.

Bütün aşiret çadırlarından çıkmış gelenleri karşılamaya koyulmuştu. Yüzlerce atlı sessiz bir şekilde geliyordu. Usulca akan Sakarya Nehri gibi ilerliyorlar, ne kimseyle konuşuyorlar, ne de simalarına tebessüm misafir oluyordu. Aşiretin bütün kadınları, çocukları, yaşlıları dışarıda idi. Herkes onlardan gelecek muştulu haberi bekliyordu. Sessizliğe kimse mana veremedi. Sonra arkada şehitler görüldü. Atlarının üzerinde bağlanmış yüzleri yere bakan, lakin ruhları ahrette Peygamberlere komşu olan şehitler... Orhan şehitlerin yüzleri önde olduğundan tanıyamadı. Biraz sonra aşirette bir fısıltı konuşuldu, ardından bir çılgılık yükseldi. Minik bir rüzgâr bir kasırgaya döndü âdeta. Kimse gözlerine inanamadı. Ağıtlar arasında sadece bir ses anlaşıldı.

“Sarubatu Savcı şehit olmuş.”

Orhan, amcasının şehit olduğunu duyunca olduğu yerde kalakaldı. İlk olarak yengesinin yanına giderek başsağlığı diledi. Sonra, hemen babasının yanına koştu.

Osman Gazi çadırın bir köşesinde, iri elleriyle alnını tutmuş, sessizce oturuyordu. Orhan, babasının gözyaşlarını ilk defa o zaman gördü. Konuşmak istedi. Amcasına ne olduğunu öğrenmek istedi. Babasının konuşmak istemediğini anlayınca sustu ve çadırdan çıktı.

Cenaze namazlarını Şeyh Edebalı kıldırdı. Sarubatu Savcı'yı üzerinde kanlı giysileri ile Söğüt'e defnettiler. Orhan, uzaktan amcasının yaptığı tahta atın üzerinden onun cenazesini seyretti. İçinden "Amcama yapılanların intikamını alacağım." diye mırıldandı. Tam da o günlerde Orhan'ın bir erkek kardeşi dünyaya geldi. Babası, kardeşinin adını Savcı koydu. Şehit amcasının adı ve sanı ile yaşasın diye.

* * *

Seneler Söğüt Çayı gibi akıp gidiyordu. Orhan on yaşına gelmişti. Bir yandan dinî bilgiler öğreniyor bir yandan da geleceğin idarecisi olarak eğitiliyordu. "Bir hükümdar evvela tarih bilmeli." diyen

hocaları tarih derslerine daha bir ehemmiyet veriyordu. Geçmişte yaşamış devletlerin kuruluşları, yıkılışları, savaşları, barışları...

Babası, Orhan'ın da kardeşlerinin de iyi birer idareci olmalarının yanında, iyi kumandan olmalarını da istiyordu. Hatta ilk gün "İyi bir kumandan olmanın ilk şartı iyi bir asker olmaktır. Bir kumandan ordusunun en iyi askeri olmadıkça o ordudan hayır beklenmez! " demiş oğullarının diğer çocuklar gibi askerî talimlere katılmasını istemişti.

Söğüt'ü ok ısıkları, kılıç şakırtıları, at kişneme-leri şenlendiriyordu. Orhan ok atmada kardeşleri kadar iyi değildi. Gerçi kılıç ve ciritte onları geçiyordu ama gelgelelim yayı eline alınca mahir olmadıgı belli oluyordu. Babası Orhan'ın ok taliminden sonra bir kenarda üzgün üzgün durduğunu görünce yanına vardı.

– Hâlin nicedir oğul? Canını sıkkın görürüm.

– Şu ok atma işi canımı sıkar baba. Atarım atarım lakin hedefi tutturamam. Bak emmioğlu Aydoğdu attığını indiriyor, benim attığım dağlara derelere gidiyor.

– Kemankeş olmanın ilk şartı sabırdır oğul. Gel benimle.

Diğer çocuklar eğitimi bitirmiş çadırlarına gitmişlerdi. Osman Gazi ile Orhan birlikte ok talimi yaptılar. Osman Gazi, yayın nasıl tutulacağından, rüzgarı hesaplamaktan, nişan almaya kadar ok atmanın bütün inceliklerini Orhan'a öğretti. Orhan artık attığını vurur olmuştu. Kendisinden küçük Aydoğdu'yla yarışabilecek seviyeye gelmişti.

Aralarında hoş bir rekabet başlamıştı. Bazen hedefi vurma yarışması yapıyorlardı, bazen de ok meydanında en uzağa ok atma yarışı. Aydoğdu hedefi vurmada iyiydi, lakin Orhan kadar güçlü olmadığından yayı çok iyi geremiyor, oku uzağa fırlatamıyor bu yüzden de menzil atışlarında yeniliyordu.

KOYUNHİSAR SAVAŞI

1299 senesinde babası Osman Gazi, Anadolu Selçuklularından bağımsızlığını ilan etti ve Dursun Fakı'ya cuma namazında kendi adına hutbe okuttu. Artık Osmanoğulları beyliği kurulmuştu. Bundan sonra babasının yükünün daha da artacağını bilen Orhan, kendisini de beyliğin gelişip büyümesi için çalışması gerektiğinin farkındaydı.

Osman Gazi, kendi yerine oğullarından birinin geçeceğini biliyor, o yüzden Orhan'ı da kardeşlerini de geleceğin beyi olarak yetiştiriyordu. Orhan, bir yandan ilim tahsil ederken bir yandan da babası gibi kumandan olmanın sırlarını öğreniyordu.

Babasının silah arkadaşları Akça Koca, Konuralp, Köse Mihal gibi tecrübeli kumandanlarla pek çok sefere çıktı. Bu seferlerde bir ordunun nasıl yönetileceğini, nasıl çevirme harekâtı yapılacağını, nasıl hilal taktiği uygulanacağını, kale kuşatmasının nasıl yapılacağını, ordunun yürüyüşünde disiplinin nasıl sağlanacağını bizzat görerek öğrendi.

Sene 1302'yi gösterdiğinde İznik kuşatıldı. Orhan, artık gençliğinin baharındaydı. Osman Gazi bu kuşatmaya çok ehemmiyet veriyordu.

Orhan, onun neden İznik üzerine bu kadar düştüğünü merak ediyordu.

– Bunca zamandır nice şehirler aldık baba. İznik'e bu kadar ehemmiyet vermenin sebebi nedir?

– İznik başka yere benzemez oğul. İznik bize atalarımız Selçukluların emanetidir. Haçlılar bu şehri Selçuklu'dan almış, Bizans'a vermiştir. O sebepten Bizans'tan alıp Müslüman yurdu yapmak boynumuzun borcudur. Lakin benim bildiğim Bizans, İznik'i kolay kolay teslim etmeyecektir.

İznik Kalesi'ni kuşatması sabırla sürüyor, lakin kale şiddetle direniyordu.

Günler geçtikçe, Osman Gazi'nin sıkıntısı artıyordu. İçinde İznik'in bir türlü alınamamasından ziyade kötü şeyler olacağına dair bir his vardı.

Çok geçmedi. Bir haber, her şeyi yeniden değiştirdi.

Gelen bir haberci Osman Gazi'ye havadis getirmişti.

– Beyim, komşu Rum beyleri üzerimize sefer hazırlamaktaymış. Hatta Bizans da onlarla birlik olmuş.

– Demek, Bizans’ta işin içinde.

– İki bin asker gönderecekmiş.

Osman Bey bir an durakladı, düşündü.

Sakin bir şekilde haberci ile konuşmaya devam etti.

– Hangi Rum beylerinin üzerimize geleceğini bilir misin?

– Bursa tekfurı, Kestel, Bednos ve Kite beyleri.

– Desene, bu kez düşman bizi yaşatmamak arzusundadır.

– Beyim doğrusunu bilir.

– Bize düşen ne ise onu yapmak gerektir. Sağ olasın, gidebilirsin.

Osman Gazi’nin içindeki sıkıntı benliğini kapladı. Kaşları çatıldı. Yüzü karardı. İçinden “Bunca düşmana karşı ne yapılır.” diye düşünüyordu. Hâdiseden, silah arkadaşlarını haberdar etti.

Yaptıkları toplantı sonunda Osman Gazi, son kararını açıkladı.

“Derhâl, İznik kuşatmasını kaldırıp sefere hazırlanacağız. Onlar baskın yapmadan, topraklarımıza daha fazla girmeden onları karşılayacağız.”

İznik’in kuşatılması haberi Bizans’ta bomba gibi düşmüş, derhal bütün tekfurklar Osmanlı’ya

karşı birleşmişti. Amaçları hem İznik'i kurtarmak hem de sürekli başlarını ağrıtan bu küçük beyliğe son vermektir.

Yenişehir'e gece çıkmıştı. Dışarıda birkaç böcek sesinden başka ses yoktu. Bir çift göz, uykuya meydan okurcasına açıktı. Osman Gazi'nin gözünü uyku tutmuyordu. Savaşta ne yapacaklarını planladı.

Herkes sefer için hazırlandı. Savaşa Orhan da, kardeşi Alaaddin de amcaoğlu Aydoğdu'da diğer bey çocukları da katılacaktı. Orhan atını hazırladı. Kılıcını kontrol ederek kınına koydu. Sadağındaki okları kontrol etti, temreni sivri olmayanları, çubuğu eğrilmiş olanları ayırdı. Kalkanını eline aldı. Savaşa hazırdı. Zırhını giyerken duasını okudu. Annesinin elini öptü, onun da hayır dualarını aldı ve vedalaştı. Çadırdan çıkarken dönüp annesine tekrar baktı, annesi de arkasından dualarını göndermeye devam ediyordu.

– Haydi Allah'a emanet olasın ana.

– Sen de Allah'a emanet olasın oğul.

Osman Gazi âdeta olacaklardan haber veriyordu. Koyunhisar'da çok çetin bir savaş yapıldı. Okların bir sağanak gibi yağdığı, kılıç şakırtılarının Dinboz Dağı'na ulaştığı çetin bir harbin sonunda zafere ulaşılar.

Lakin yaşanan bir hadise neredeyse bütün zaferi gölgeledi. Orhan'ın büyük amcası Gündüz Alp'in oğlu Aydoğdu şehit düşmüştü. Orhan, Aydoğdu'suz hayatın, gece ay doğmadan geçen zifiri karanlık gibi olacağını farkındaydı. Gözlerine iki damla yaş oturdu, sonra da kayıp yanaklarından aşağı süzüldü. Hüzünlüydü, tek tesellisi çok sevdiği amcaoğlunun şehit olmuş olmasıydı.

İznik kuşatmasına devam edildi. Komutanlarla yapılan toplantıda bey, nereden nereye geldiklerini anlatıyordu. Genç Orhan bir kenarda konuşulanları dinliyordu. Osman Gazi, Orhan'ın bu toplantılarda bulunmasını istiyor, geleceğin beyini yetiştiriyordu. Gazi söze başladı.

– Yiğitlerim, kumandanlarım. Biz ki daha dün babam Ertuğrul Gazi ile Söğüt'e, Domaniç'e gelmiş dört yüz çadırlık bir aşiret idik. Hak Teala nasıptı aşiretten beylik olduk, bir iken on olduk, on iken yüz olduk, yüz iken bini bulduk, büyüdük. Lakin bu büyüme Allah'ın dinini yaymak, Sancak-ı şerifi dört bir yanda dalgalandırmak için olmalı. Yok, kendi gözümüzde, kendimizi büyütür de her şeyi kendimizden bilirsek; her şeyi kuru bir toprak sahiplenme kavgası olarak düşünürsek bugün nasip olan yerlerin kırkta birini dahi elde edemeyiz.

Akça Koca:

– Haklısın beyim, dedi.

Osman Gazi, sözlerine devam etti.

– Bahadırlarım, Allah’ın dinini yayma yolunda bir şeyler yapabileceksek dünyada durmanın bir manası var. Yoksa boş yaşamının ne dünyada ne ahrette hiçbir faydası yoktur. Artık bundan sonra Bursa’ya sıra gelmiştir. Peygamber Efendimiz’in sancağı gayri Bursa’da dalgalanmalıdır. Lakin İznik kuşatması da sürmelidir.

Birden, bütün komutanların gözlerinde bir sevinç belirdi; ama en heyecanlıları belki de Orhan idi.

Osman Gazi, her zaman olduğu gibi zihnindeki düşünceleri arkadaşlarıyla paylaştı.

– Benim düşüncem, Bursa’nın kuşatılmasından önce civarındaki kalelerin alınmasıdır. Etrafını kuşatmadan Bursa’yı kuşatırsak, Allah korusun iki ateş arasında kalabiliriz.

– Haklısın beyim, dediler.

– O zaman, bu kaleleri almak Mihâl Gazi ve benim gibi yaşlılara kalsın. Diğerleri de Bursa kuşatmasının hazırlıklarını yapsın.

– Emredersin beyim!

BURSA KUŞATMASI

Bursa'nın etrafındaki kaleler tek tek düşüyordu. yardımına gelecek kale kalmamıştı artık. Sıra şehrin alınmasına gelmiş ve Bursa kuşatması kuvvetlendirilmişti.

Kuşatma sırasında yapılan istişarede Orhan, amcası Gündüz Alp'in babasına bir tavsiyede bulunduğunu gördü.

– Beyim, bilirsin ki Bursa diğer kaleler gibi hemen teslim olacak bir yer değildir. Uygun görürsen biri kaplıca tarafına, biri dağ tarafına iki kale yapalım. Bursa kuşatması daha esaslı olsun.

– Diğer kumandanlarım da uygun görürler mi?

Toplantının en yaşlısı Akça Koca,

– İsabet olur beyim, çünkü bu şehir bir hayli direnecek gibi görünür, dedi.

Diğer kumandanların da iyi olacağını söylemeleri üzerine kale inşaatı kararlaştırıldı. Artık bir yandan kuşatma, bir yandan da kuşatma için iki

kale inşaatı Bizans'ın Bursa valisinin şaşkın bakışları arasında son hızla devam ediyordu.

Kuşatma uzadıkça uzuyor, Bursa direndikçe direniyordu. Orhan çadırın önünde kalkanını tamir ederken bir haberci gelerek kuşatma kalelerinin bittiği haber verdi. Osman Gazi, Orhan'a, Konur Alp'i çağırmasını istedi.

Koşar adım çadıra gelen Konur Alp'e,

– Konur, Allah'ın izniyle Bursa etrafına yapılan kaleler bitirilmiş. Kaplıca tarafındaki kalenin komutanlığına rahmetli ağabeyim Sarubatu Savcı'nın oğlu Aktimur'u, dağ tarafındaki kalenin komutanlığına da Balabancık'ı atadım. Haber salasın kuvvetlerini alarak kalelere yerleşsinler. Cenab-ı Hak muvaffak kılsın, dedi.

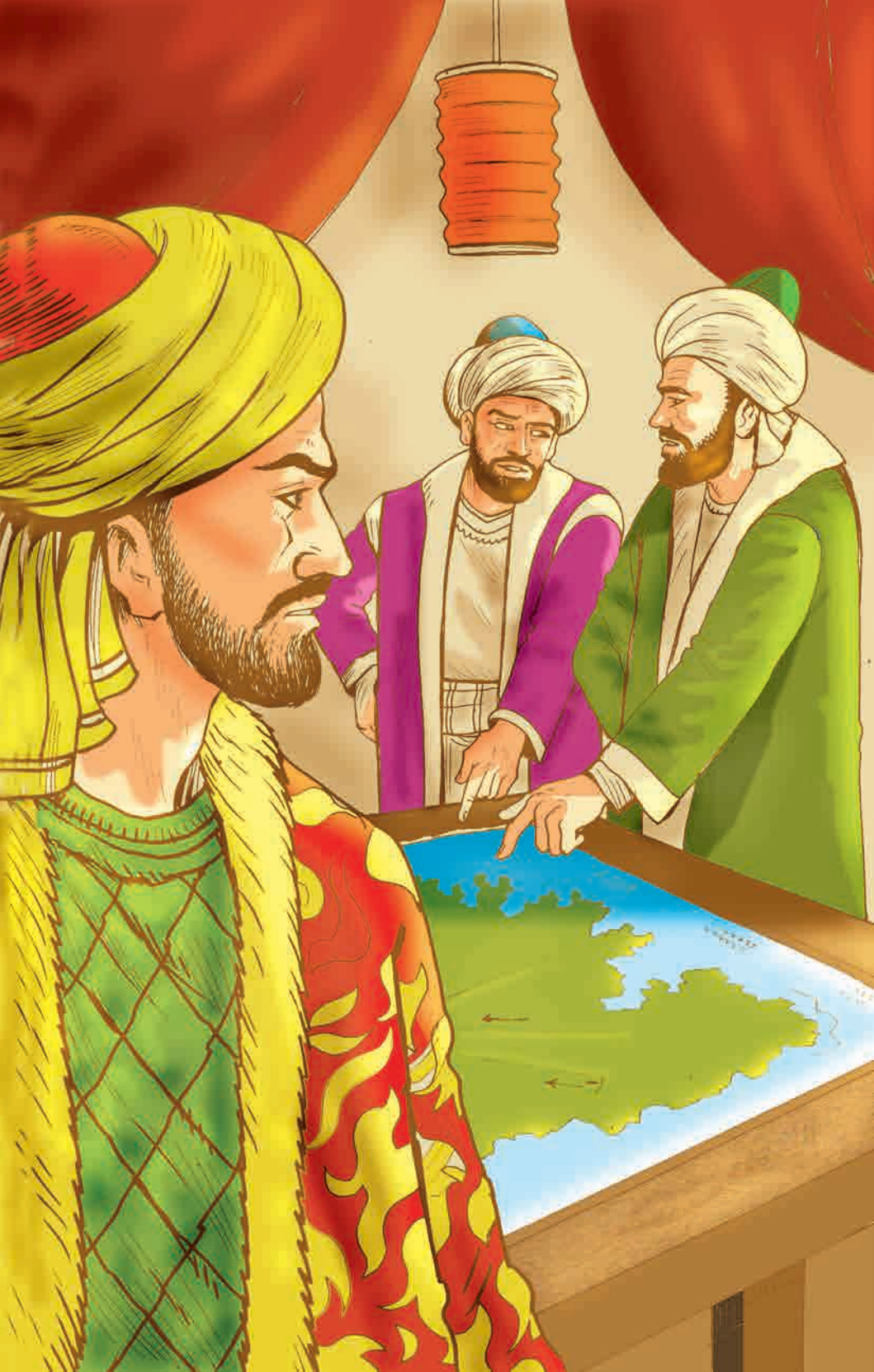
– Emrin başım üzere beyim.

Osman Gazi, bir yandan ilerleyen yaşı ve birlikte artan acıları ile kıvranıyordu. Dizlerindeki ağrılar yüreğine çarpıyordu âdeta. Orhan, babasının yanına oturdu.

Osman Gazi derin bir of çekti.

– Bu Bursa, bana büyük bir dert olmuştur oğul.

– Her şeyin hayırlısı baba...

– Orhan’ım içimi yavaş yavaş bir korku kaplıyor. Bu şehri almadan göçecek miyim yoksa.

– Hak Teala seni beyliğimize bağışlasın, başımızdan eksik etmesin baba.

– Kaderde ne varsa o olur oğul. Elden, ne gelir?

Aylar böylece gelip geçti. Orhan, gâh Bursa kuşatmasına katılıyor gâh İznik’ e gidiyor, oradaki işleri kontrol ediyordu. Osman Gazi, nikris ağrılarından dolayı kuşatmaya nadir çıkıyordu. Orhan kuşatmalarda bir noksanlık yaşanmaması için babasının yokluğunu hissettirmemeye çaba sarf ediyordu. Onun ordunun başında olmamasından dolayı yaşadığı sıkıntının farkındaydı. Bir kartalın bir kafese kapatılması gibiydi Osman Gazi’nin yatağa bağlı kalması. Gönlü cepheye koşmak istese de ayakları yerinden kalkmaya dahi müsaade etmiyordu.

– Babam, sen ki beyliğimizin direğisin, bilirim ki bu yatakta yatmak zarureti sana eziyet verir. Sabredesin, inşallah ben de kardeşlerim de senin yerini dolduramasak da ordumuzu başsız bırakmama derdindeyiz.

– Bilirim; kumandanlarım, oğullarım benden daha iyi askerdir daha iyi kumandandır. Lakin burada çaresiz kalmak ağrıma gider.

– Ne yapmamı istersin baba?

– Beni son bir defa olsun kuşatmaya götürün, oğul

– Ama baba bu halde sana daha fazla eziyet olmaz mı?

– Hiç bir şey burada bulunmaktan daha fazla bana eziyet veremez.

Orhan, babası için bir at arabası hazırlattı. Osman Gazi araba ile Bursa kuşatmasının olduğu tarafa geldi. Askerlerini görünce bir an hastalığını unutmuştu. Askerler de Osman Gazi'yi görünce daha bir gayrete geldiler. Orhan'ın kardeşleri de babasının yanındaydı.

Orhan babasının bir şeyler anlatmak istediğini fark etti. Osman Gazi, eliyle Bursa'da bir yer gösteriyordu. Gümüş kubbesi güneşten parlayan bir yer.

– Oğullarım, ben ölürsem mezarımı şu ilerdeki kümbetin olduğu yere yapınız. Bu size vasiyetim olsun, diyebildi.

Orhan, gözleri dolu dolu babasına baktı, acısını yüreğini gömdüğünün farkındaydı. Osman Gazi, Bursa'nın fethedildiğini duymadan göçmemeli idi.

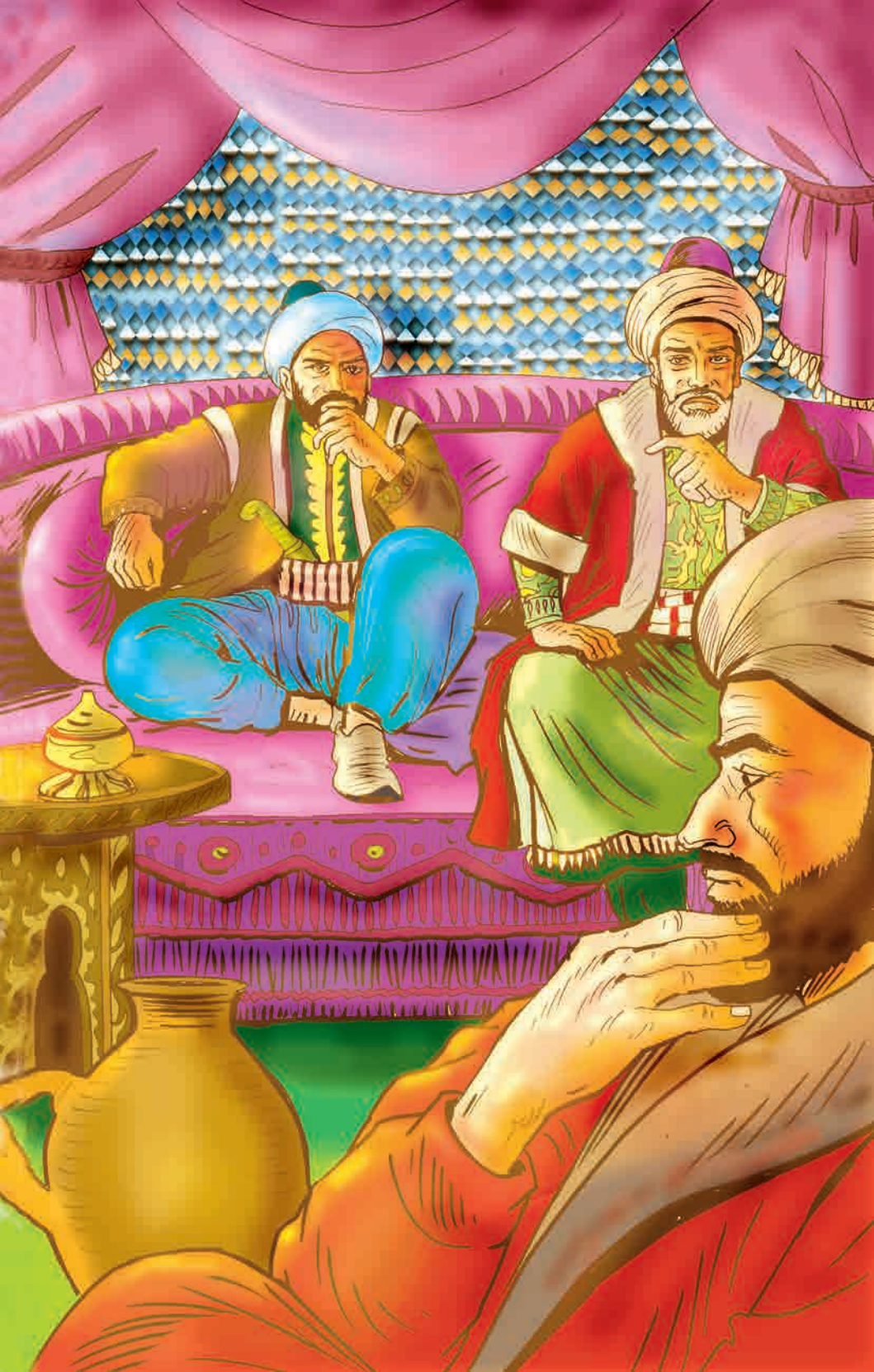
YENİ BEY SEÇİLİYOR

Nikris ağırları, Osman Gazi'yi iyiden iyiye sarmıştı. Gazinin yıllar yılı at sırtında geçen ömrü sona yaklaşmıştı. Değil ata binmek, yürüyecek dermanı kalmamıştı. Gözleri eskisi kadar iyi görmüyordu. Ancak kulakları yıllardır bir muştu bekliyordu. İstiyordu ki oğullarından biri gelsin “Bursa alındı.” desin.

Her vakit olduğu gibi kumandanlarını topladı. Kendisi ile beraber savaştan savaşa koşmuş yiğitlerin de yaşları ilerlemişti artık. Her birinin sakallında, saçında beyazlar artmıştı. Osman Gazi'nin ise ayakta duracak mecali yoktu. Silah arkadaşları gelince yattığı yerden doğruldu.

Titrek bir sesle,

– Kumandanlarım yiğitlerim, bu zamana kadar sizinle at sırtından inmeden yaşadık. Lâkin ben artık size bey olabilecek hâlde değilim. Bir çağlayan nehir

gibi dört bir yana yayılan Kayılar benim ihtiyarlığımın dolayı durmasın. Ben bu gümrah nehre bent olmayayım. Bilirim ki duran su kokmaya başlar. Bundan sonra oğullarımdan biri bey olsun, bütün işleri yürütsün. Aranızda toplanın ve kimi bey yapacağınıza karar verin. Kararınızı gelip bana bildirin.

Konur Alp, Osman Gazi'nin sözlerini dinlerken ağlamaya başladı. Aykut Alp orada öylece dondu kaldı. Mihal Gazi dudaklarını ısıırıyordu ağlamak için. Koca bey'in vücudu vazifelerinden istifa ediyordu kendisi de beyliğinden.

Bütün beyler, ahi dervişleri, Osman Gazi'nin yerine kimin bey olacağını karar vermek için toplandı. Orhan Bey, Alaaddin Bey ve Pazarlı Bey de toplantıda hazır bulunuyordu.

Toplantının en büyüğü olarak Akça Koca konuşmaya başladı.

– Allah beyimize selamet versin. Kendisi artık bey olamayacağını söyledi ve bize bir bey seçip bildirmememizi emretti. Bursa kuşatmasının devam ettiği bir vakitte yeni beyimizi seçmek gerektir. Allah muhafaza, düşmanlarımız başsız olduğumuzu

öğrendikleri vakit bize hayat hakkı tanımaz. Bu hususta beyimizin oğulları ne söylerler?

Oğulların en küçüğü Pazarlu idi, söz aldı.

– Destur varsa en küçük olsam da ilk ben konuşmak isterim.

– Buyurasın Pazarlu Bey.

– Ben ailenin en küçüğüyüm. Ağabeylerim var iken bana bey olmak yaraşmaz. Bey olacak ise ya Orhan ağabeyim, yahut Alaaddin ağabeyim olmalı derim. Benim, beylikte en ufak hakkım varsa, sizler de şahit olasınız ki o hakkımdan vazgeçiyorum.

Orhan ve Alaaddin Beyler birbirlerine baktılar. Orhan Bey atıldı.

– Babamın yerine bey olacak olan varsa o da karındaşım Alaaddin'dir derim. Kendisi ne düşünür?

– Yanıldığını düşünürüm ağabey. Babamın sağlığında en büyük fetihleri sen yaptın, Osman-oğullarının başına geçebilecek tek kişi varsa o da sensin. Ben de Pazarlu gibi düşünürüm. Beylikte en ufak bir hakkım varsa sizlerin huzurunda vazgeçiyor ve benim büyüğüm Orhan ağabeyimin bey olmasını istiyorum.

– Senin de bu beylikte az emeğin yok neden böyle düşünürsün?

– Ben namazı cemaatle kılarım ağabey, lakin imam olmam.

Meclistekiler bu sözlere tebessüm etti. İstişare neticesinde Orhan Bey’in, Osmanogulları’nın yeni beyi olması kesinlik kazandı. Toplantıdakiler de bu kararı münasip karşıladı.

Orhan Bey:

– Büyüklerimin ve karındaşlarımın kararı bu ise bize de uymak düşer. Allah ne beni ne de sizleri bu karardan dolayı utandırmasın.

Hep bir ağızdan “Âmin” sesleri yükseldi.

Orhan Gazi:

– Ben, bey oldu isem yanımda vezir olarak da karındaşım Alaaddin’in olmasını murat ederim, dedi.

Akçakoca, yeni bey’in isteğini Alaaddin Bey’e sordu.

Alaaddin Bey:

– Beyim bilirsin ki ben ne beylikten ne de vezirlikten anlarım. Ben çiftçilik yaparım. Uygun

görürsen Kite Ovası'ndan bana bir yer ver, orada çiftçilik yapayım. Sefer olduğunda iki elim kanda olsa gelirim. Başkaca buyruğun olduğu vakit emrindeyim. İşi ehline vermek gerektir. Vezirlik için onca kişi varken benim vezir olmam talihsizlik olur.

Toplantı kararını Osman Gazi'ye bildirmek için Akça Koca başkanlığında bir grup bey'in çadırına geldi. Osman Gazi, çadırın bir köşesinde yorgun bir şekilde yatıyordu. Bir kenarda, ibrik önünde küçük bir demir leğen vardı. Bir tarafta da kılıcı duruyordu. Kilim desenli hasır yastıklar, minderlerin yanında duruyordu.

– Beyim, eğer uygun görürseniz istişareemiz sonucunda Orhan Bey'i, yeni beyimiz olarak seçtik.

– Muvafıktır, Orhan ve istişaredeki kumandanlarım gelsin, dedi.

Bütün istişare heyeti Osman Gazi'nin yanına vardılar. Akça Koca, Turgut Alp, Şeyh Ahi Şemseddin, Ahi Hasan, Çandarlı Kara Halil ve diğer devlet ricali toplandı.

Orhan Bey de yanlarında duruyordu.

– Öğrendim ki bundan sonra sancağımızı taşıma görevi Orhan'ıma nasip olmuştur. İnşallah hayırlara vesile olur. İnşallah dünya gözüyle Orhan'ımın şevketini görmek nasip olur. Bana olan bağlılığınızın, oğluma da aynen süreceğinden tereddüdüm yoktur. Şimdi müsaade ederseniz yeni beyle konuşmayı murat ederim.

Çadırdakiler sessizce dışarı çıktı. Osman Gazi ile Orhan Bey baş başa kaldı.

OSMANOĞULLARI'NIN YENİ BEYİ

Osman Gazi ile oğlu bir müddet konuşmadan beklediler. Dışarıda, rüzgârlarla dalgalanan sancakların ve tuğların hafiften sesi geliyordu. Ne çok severdi Osman Gazi bu sesi. “Dalgalandan bir sancağı ve sancağının dik durması için çırpınan bir milleti olan devleti kimseler yıkamaz.” derdi. Suskunluğu Osman Gazi’nin sözleri bozdu.

“Orhan’ım Hak Teala bize beylik nasip ettiğı sene doğmuştun. Şimdi de beyliğı bırakma zamanında bey oluyorsun. Ne mutlu bana ki bu günleri görmek nasip oldu. Sana birkaç sözüm var. Ben ahrete gidiyorum oğul, ama esef edip üzölmüyorum. Çünkü arkamda senin gibi bir halef bırakıyorum. İslam dininin işlerini her şeyden evvel ele al ve her daim göz önünde bulundur. Cihat işlerini sakın gevşeklige uğratma. Çünkü bir farzın yerine getirilmesini sağlamak, din ve devletin kuvvetlenmesine sebep olur. Dinimizin yayılmasına çalış, çünkü bir hükümdarın en birinci vazifesi budur. Bizim mesleğimiz Allah yolunda gitmektir. Maksudımız Allah’ın rızasını kazanmaktır. Yoksa kuru kavga ile cihangirlik davası gütmek değildir. Sen Allah’ın yolunda oldukça Allah’ın yardımına kavuşursun. Allah’tan uzaklaştıkça da helak olursun.”

Bey konuşurken yorulmuştu, birkaç kez derinden nefes aldı. Şişen dizlerindeki ağrının şiddeti yüzünde acı izler bırakıyordu.

Tekrar konuşmaya başladı.

“Dindar olmayan, zevklerine düşkün, tecrübesiz kimselere devlet işlerini verme! Zira Yaratan’ından korkmayan bir kimse, kullarından da utanmaz. Her daim adaletli ol, merhametli ol, iyi adam ol. İdare ettiğin halka karşı eşit muamele et. Onları himaye et. İstişare etmeden bir iş yapma. Bilmediğin şeyleri ulemaya danışmadan başlama.

Oğul! İslamiyet’e aykırı her şeyden uzak dur! Seni zulüm yapmaya din dışı işlere teşvik etmeye çalışanları devletinden uzaklaştır ki bunlar seni yıkılışa sürüklemesin.”

Biraz daha durakladı. Eliyle, su istediğini işaret edince Orhan Bey hemen çadırın önündeki toprak testiden bir tas su getirdi.

Suyu içtikten sonra vasiyetine devam etti.

“Devlet hizmetinde Allah rızası için ömrünü tüketen devlet adamlarını daima gözet. Vefat ettikleri vakit, geride kalan ailelerini koru. Çünkü sen yalnız bir bey değil artık beyliğinin de babası-sın. Hak sahiplerine hakkını ver, ailelerini de gözet. Özellikle, devletin ruhu ve en büyük dayanağı olan asker taifesini güzelce idare edip rahatlarını temin eyle. Unutma ki askerini kazanamamış bir devletin

kazanacağı bir şey olmaz. Lakin senden habersiz bir iş yaptıkları zaman en şiddetli bir şekilde cezalandırılır. Zira küçük görünen hatalar büyük ihanetlere giden yolun işaret taşlarıdır.

Sakın ola orduna ve zenginliğe güvenip mağrur olma. Benim hâlimden ibret al ki zayıf, güçsüz bir karınca misali, hiç layık olmadığım hâlde buraya geldim ve Allahu Teala'nın nice ihsanlarına ve inayetlerine kavuştum. Sen de benim uyduğum ve uyguladığım nizamı tatbik et.

Fahri Kâinat Efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem'in dinini, bu yüce dinin mensuplarını ve itaat eden diğer tebaanı himaye eyle! Hanedanımdan ve torunlarımdan her kim, doğru yoldan ve adaletten geri kalırsa o kimse, mahşer günü, Peygamber Efendimiz'in (sallallahü aleyhi ve sellem) şefaatin-den mahrum kalsın!

Daima, adalet ve insaf üzerine bulun. Herhangi bir işe başlayacağın zaman duasız başlama. Allah'ın yardımına sığın. Tebaanı, düşmanların ve zalimlerin saldırılarından koru. Haksız olarak hiç kimseye kötü muamelede bulunma. Daima, halkını hoşnut edecek şeyleri ara. Bilesin ki onların her daim gönüllerini kazanmak büyük nimettir. Unutma ki topraktaki sarsıntı sadece evleri; hükümdara güvendeki sarsıntı devletleri yıkar. Hepinizi Allahu Teâlâ'ya emanet ediyorum.”

BURSA'NIN FETHİ

Orhan Bey, kırk beş yaşında dağ gibi sorumluluğu aldığıının farkındaydı. Yapacaklarını bir bir sıraya koydu. Bursa ve İznik kuşatmalarına sonuna kadar devam edilmeliydi. Babasına Bursa'nın fethini muştulamalıydı, İznik'in tekrar Müslüman olduğunu duyurmalıydı.

O günlerde babasının da kendisinin de hocası ve aynı zamanda dedesi Şeyh Edabali vefat etti. Babası cenazede zor ayakta duruyordu, Orhan Bey cenazede babasının koluna girdi. Osman Bey cenaze namazını ayakta başladı sonra bir taburede oturarak tamamladı. Büyük gazi, kendisinin yolculuk vaktinin de yavaş yavaş geldiğini anlıyordu.

Osmanlı orduları yıllardır Bursa kuşatmasını sürdürüyor, lakin Bursa'nın düştüğünün haberi gelmiyordu. Fetih haberinin gelmesi beklenirken gelen bir başka acı haber Orhan Bey'i de Osman Gazi'yi de derinden sarstı. Annesi Malhun Hatun vefat etmişti. Annesinin cenazesinde babasının gözyaşlarına şahit oldu.

Orhan Gazi'nin acı hadiselerle başlayan beyliği herkesi üzmüştü. Bir muştı bekleniyordu. Yenişehir'e her gelişinde babasını ziyaret ediyor, babası her defasında Bursa'yı soruyordu.

– Ne oldu Orhan? Kuşatma ne hâldedir.

– Bursa direniyor baba. Lakin daha ne vakte kadar direnir bilemem.

– Sabırla, kuşatmaya devam et oğlum. Ben senin yaşlarında iken rahmetli Edebalı Hazretleri bana “Bey dediğin sabretmesini bilmeli.” derdi. Ben de sana demiş olayım.

– Emir sayarım baba. İnşallah bir gün sana muştulu haberi getireceğim. N'olur dualarını eksik etme.

– İnşallah oğlum.

Orhan Gazi, babasının ellerini öperek çadırdan çıktı. Osman Gazi, arkadan uzun uzun oğluna baktı. Daha dün gibi doğduğu günü hatırlıyordu. Şimdi koca bir bey oldu diye düşündü.

Yatağa mahkûm hayatta, zaman bitmek tükenmek bilmiyordu. Her gece ve gündüzün değişimi eziyet oluyordu artık. Osman Gazi, Söğüt'e gitmek istedi. Bir araba ile Söğüt'e, ulu çınarın tohumunun düştüğü yere götürdüler. Söğüt'e geldiğinde artık yataktan kalkamayacak durumdaydı. Dizleri iyiden iyiye şişmişti. Artık namazlarını yattığı yerden kılıyordu.

Bursa'yı kuşatmak için iki tarafına yapılan iki kale ile şehir sıkıştırılmıştı. Orhan Gazi kaleden kuşatmayı takip ederken nur yüzlü, ak sakallı sırtında geyik postu bulunan bir ihtiyar dikkatini çekti. Kendi adamları ile kuşatmada Osmanlı askerlerine yardım ediyordu. Orhan Gazi kardeşi Pazarlu'ya sordu.

– Şu elinde kocaman kılıçla cenk eden mücahit kimdir bilir misin Pazarlu?

– Bilirim ağabey. Geyikli Baba denilen bir şeyhtir. Çevresindekileri toplayıp gelmiş kuşatmamıza yardım eder.

– Adı Geyikli Baba mıdır?

– Yok beyim. Asıl adı Hasan’dır, herkes onu Geyikli Baba olarak bilir. Akşam olunca askere sohbet eder, moral verir, sahabe efendilerimizin hayatlarından bahseder.

– Bizimle bir irtibatı var mıdır?

– Turgut Alp, kendisini iyi tanır, hatta onu kendine hoca edinmiştir.

– Allah razı olsun. İnşallah, kendisiyle fetihten sonra konuşmak murat dilerim.

– İnşallah ağabey.

Bir öğlen vakti, Söğüt’te dörtlü gelen bir atlının sesi duyuldu. Orhan Bey tozu dumana katarak geliyordu. Yüzünde güller açmıştı, koşarak babasının çadırına girdi.

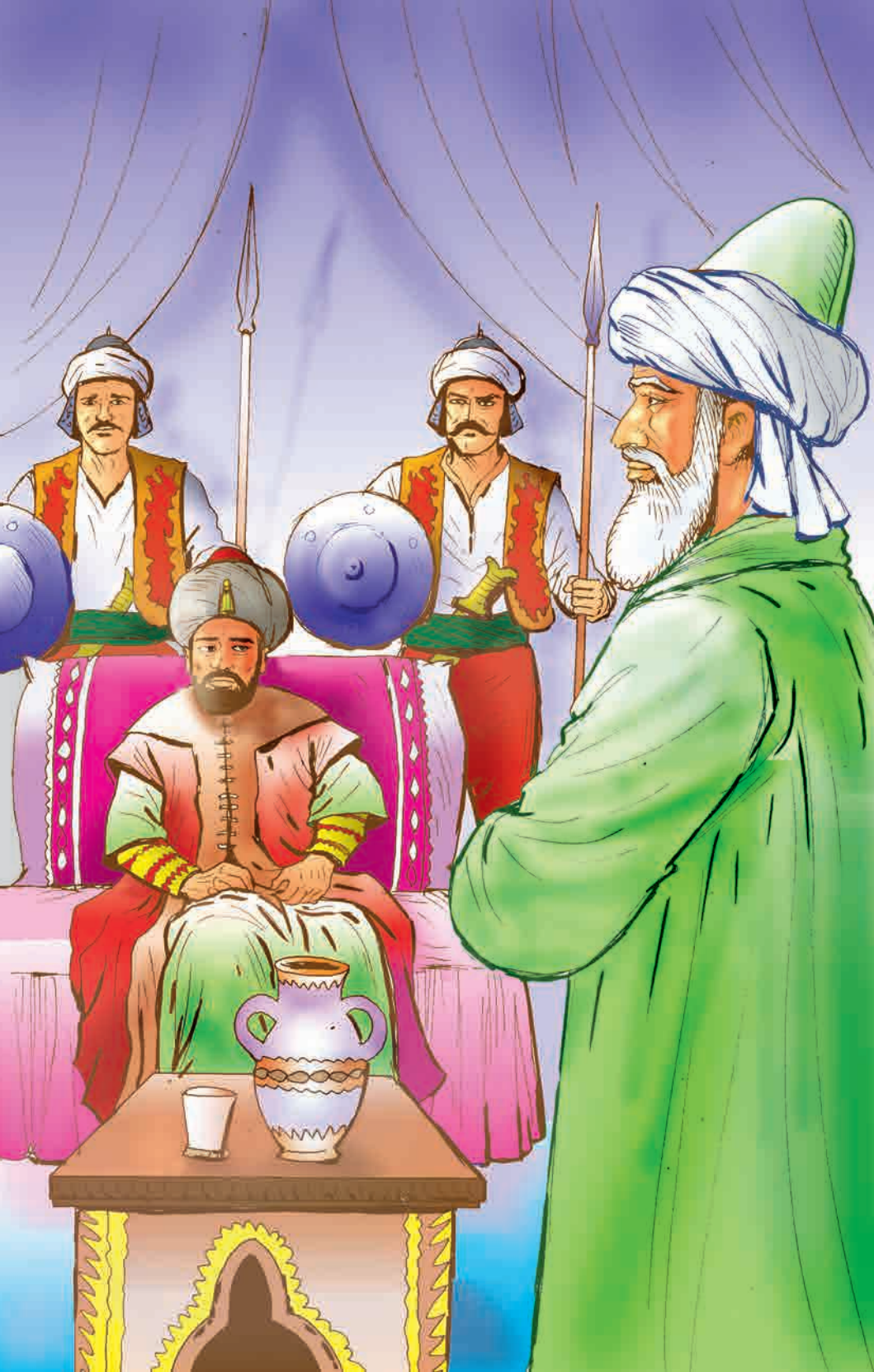
– Baba...Baba... Dualarımız kabul oldu. Cenab-ı Mevla Bursa’yı bize nasip etti. Bursa düştü baba. Bursa düştü!

Osman Gazi, yıllardır unuttuğu gülümsemesini hatırladı ve yaşlı dudaklarından bir tek kelime ses duyuldu: “Elhamdulillahi Rabbül Âlemin!”

– Gazanız mübarek olsun yiğidim. Bu haberi de aldım ya gözüm açık gitmez gayri.

Osman Gazi'nin ağırlardan çatılmış çehresi gevşedi tebessüm etti. Durumu iyiden iyiye ağırlaşmıştı. Yanında devamlı Kur'an okunuyordu. Hekimler sürekli bir şeyler yapmaya çalışıyordu. Lakin elden bir şey gelmedi. Bir aralık iyileşir gibi olan Osman Gazi uyudu sanılırken vücudunun soğuduğunu anladılar. Osman Gazi'yi Bursa'ya götürdüler, vasiyet ettiği Gümüşlü Kümbet'e defnettiler.

Orhan Bey, Bursa'nın sevincini yaşayamadı. Babasının vefatıyla fetih sevincine gölge düştü. Tek sevinci babasına Bursa'yı muştulamak olmuştu.

GEYİKLİ BABA

Fethi müteakip Bursa’da hummalı bir çalışma başlatıldı. Şehri imar etmek için herkes dört elle işe sarıldı. Orhan Gazi daha evvel Bursa kuşatmasında gördüğü Geyikli Baba ile tanışmak istiyordu. Kendisine haber salarak Bursa’ya çağırdı.

Geyikli Baba, haber getiren elçilere “Varın gidin beyimize hürmetlerimizi söyleyin. Deyin ki biz ilim ehliyiz. Bizim padişahımıza ziyaretimiz ilmin namusuna yakışmaz. Dualarımız onunla ve bahadırlarıyla beraberdir.”

Elçi, Orhan Gazi’ye Geyikli Baba’nın anlattıklarını nakletti.

Orhan Gazi bu ilim adamının gösterdiği hassasiyete hayran kalmıştı.

– Madem ki Geyikli Baba gelmez biz onun ayağına gideriz, deyip yola koyuldu.

Geyikli Baba'yı talebelerine ders verirken buldu. Padişah veziri ve diğer kumandanlar diz çökerek dersin bitmesini bekledi.

Ders bitince Geyikli Baba padişahın yanına vardı.

– Bizleri mahcup ettiniz han'ım. Biz kimiz ki ayağımıza gelirsiniz.

– Estağfurullah hocam. Biz hizmetlerinizi unutmuş değiliz.

– Bir padişah ilme bu kadar saygı gösterip ilimle uğraşanları ziyaret ediyorsa, emin olun o devlet kolay kolay yıkılmaz. Bir devletin üç temeli vardır. Padişah, âlimler ve askerler. Bunların bir tanesinde bir noksanlık olursa o devlet önce çatırdar ardından maazallah yıkılır. Söylemiş olayım beyim.

– Doğru söylersin hocam. Boş konuşup da sizlerin kıymetli vakitlerini çalmak istemem.

– Estağfurullah hünkârım. Kabul buyurursanız bize iade-i ziyarette bulunmak vacip olmuştur.

– Her zaman kapımız size ve sizin gibi ilim ve gönül insanlarına açıktır hocam. Başımız üzerinde yeriniz vardır.

– O şeref bize aittir hünkârım.

– Bize müsaade hocam.

– Müsaade Hakk’tan. Her daim Allah’a emanet olasınız. Allahu Teala devletinizi bahtiyar eyleye.

Orhan Gazi, Geyikli Baba ile tanıştığına ve onun hayır dualarını aldığına çok memnun oldu. Birkaç gün sonra Geyikli Baba Bursa’ya geldi. Bursa hisarının dibine bir çukur kazmaya başladı.

Nöbetçiler Geyikli Baba’nın gelip bir çukur kazdığını haber edince Orhan Gazi hemen yanına koştu.

– Hoş geldiniz hocam.

– Hoş bulduk hünkârım.

Geyikli Baba kazdığı çukura yanında getirdiği bir çınar fidanını dikti.

Orhan Gazi’ye dönerek,

– Bu hatıramız burada kaldığı müddetçe, dervişlerin duâsı senin ve neslinin üzerinde olsun hünkârım. Devletin bu ağaç gibi kök salsın, dalları ötelere ulaşınsın, evlatların İslâmiyet’e hizmet etsin.

– Amin hocam.

Geyikli Baba daha sonra fidanın yanında yere diz çöktü. Orhan Gazi de hemen diz çöktü. Geyikli Baba davudî bir sesle İbrâhim sûresinin 24. âyetini okumaya başladı. Sonra evvela okuduğu ayetlerin mealini verdi: “Görmedin mi Allah nasıl bir benzetme yaptı: Güzel söz, kökü yerin derinliklerinde sabit, dalları ise göğe doğru yükselmiş bir ağaç gibidir ki Rabbinin izniyle her zaman meyvesini verir. Düşünüp ders çıkarsınlar diye Allah insanlara böyle temsiller getirir.”

Ardından da okuduklarını izah etmeye başladı.

– Burada iman, güzel ağaca benzetilmiştir. Bir ağacın damarları, gövdesi, dalları, meyveleri vardır. İman ağacının damarları ilim, marifet ve yakındır. Gövdesi ihlastır. Dalları iyi işler ve davranışlar, meyveleri ise güzel işlerin gerektirdiği temiz huylar, güzel hasletlerdir. Bir ağacın canlılığını sürdürmesi için sulanıp bakılması gerektiği gibi iman ağacı da ilim, iyi işler, tefekkür ile gözetilmezse, o da kuruma tehlikesine maruz kalır. Bir hadiste Hazreti Peygamber Efendimiz aleyhisselatu vesselam “Elbise nasıl yıpranırsa, kalpteki iman da öylece yıpranıp eskir. O halde, imanınızı daima tazeleyin.” buyurmuştur. İbadetlere vakti vaktine devam, bu bakımı sağlar.

Orhan Gazi de diğer askerler de Geyikli Baba'nın anlattıklarını pür dikkat dinliyorlardı.

Geyikli Baba, dinleyenlerin gözlerine baktı, sonra konuşmasını sürdürdü.

– Devlet kurmak kolaydır, devlet kalmak zordur. Sizler devletinizde her daim İslam'ın sancaktarı olacaksınız, ama sakın ola cihat ediyoruz diye imanınızdan ibadetlerinden taviz vermeyin. Bu ağacı kurutmayın. Duam odur ki padişahımın devleti de bir çınar gibi uzun ömürlü olsun, dört bir tarafa yayılsın, büyüsün. Müslümanların hamisi, Peygamber Efendimiz'in sancaktarı olsun.

– Amin hocam.

– Bana müsaade beyim.

– Hocam bir fidan dikmek için mi o kadar yol geldiniz. Buyurun bir ayranımızı için.

– Ben hünkârımın vaktini almak istemem.

– Hocam bir husus hakkında sizinle konuşmak istiyordum.

– Estağfurullah sultanım buyurun.

– Düşündüm de siz ve etrafınızdaki insanlar herkesi bilgilendirmek, onların gönüllerini kazanmak,

iyi birer insan etmek için uğraşırsınız. Bu yüce vazifenizde biz de size yardımcı olmak isteriz. Uludağ etekleri sizlerin olsun.

– Beyim biz dünya saltanatına değil, ahiret saltanatına talibiz. O kadar toprak bize çok gelir. Biz çiftçi değiliz.

– Ne istersiniz peki?

– Hünkârım padişah olsan dahi sen de bir kulsun. Biz kullardan hiçbir şey istemeyiz. Çünkü istenecek, dua edilecek tek Zat vardır.

– Doğru söylersiniz, lakin sizin hizmetlerinize bir küçük katkı yapabilsem kendimi müşerref sayacağım. İstirham ediyorum, beni bu zevkten mahrum etmeyin.

– Hünkârımızın ricasını emir telakki ederiz. Bir mescit ile bir zaviye yapacak kadar yer olursa yeter de artar bile.

– Siz nasıl isterseniz.

Orhan Gazi, Geyikli Baba'ya Uludağ eteklerinde bir arsa bağışladı. Ona verilen yerin etrafında zamanla bir köy meydana geldi. Buraya Babasultan dediler.

DARICA HARBI

İznik kuşatması yıllardır sürüyordu. Dört kat surlarla kaplı ve her surun arasında derin hendeklerin bulunduğu ve hendeklerin üzerinden istenildiğinde kaldırılabilen tahta köprülerle geçilen kale teslim olmuyordu. İznik gölüyle çevrili olması da kalenin teslim olmasını bunca yıl uzatmıştı. Fethin gecikmesi Orhan Gazi'nin canını sıkıyordu.

“Bre bu İznik dedikleri küçük kasaba nedir ki Bursa dahi teslim olmuşken direnir.” diyordu.

Diğer yandan Orhan Gazi'nin kumandanları fetihlerine devam ediyordu. Akça Koca'nın kumandanlığındaki Osmanlı birlikleri Marmara'nın doğusunda fetihlerde bulundu. Osman Gazi fethedilen yeni yere fetheden kumandanın ismini verdi. “Madem Akça Koca fethetmiştir. Buranın adı Akça Koca İli olsun.” Bu isim zamanla Koca ili şeklinde kısaltılarak söylenmiş sonra da Kocaeli şeklini almıştır. Bunun dışında Aydos Ormanlarına kadar gelen Osmanlılar önce Aydos'u ardından da Kartal'ı ve Karamürsel'i fethetmişlerdi.

Bu kadar fethin üst üste gelmesi Kostantinopol’de (İstanbul) büyük bir panik meydana getirdi. Bizanslılar kaybedilen şehirlerin intikamını almak için derhâl ordularını hazırladı. 1329 senesini kışı biterken haberciler Orhan Gazi’nin huzuruna çıktılar.

– Beyim Bizans fethedilen yerlerinin intikamını almak ister. Büyük bir ordu kurup üstümüze gelmeyi düşünür.

– Sağ olasın haberci. Elbet onların düşündüğü varsa bizim de vardır.

İstişare heyetini kuran Orhan Gazi konuyu kumandanlarına açtı. Herkes fikrini söyledi. Genel kanaat daha evvelki savaşlarda olduğu gibi savaşı düşman topraklarında başlatmaktı. Derhal hazırlıklara girişildi. Bursa’da bahar çiçekleri gülümserken Osmanlılar aileleri ile vedalaşıp yine yollara düzüldü.

1329 senesi mayısında Osmanlı ordusu İstanbul yakınlarında Darıca’da karargâhını kurdu. Bizanslılar henüz ortalıkta yoktu. Orhan Gazi’nin ilk emri “Tepeleri tutun.” oldu. Osmanlı askerleri tepelerde konuşlandılar. Birkaç gün sonra Bizans ordusunun tozu dumana katarak gelişi görüldü. Askerlerinin üzerinde çift başlı Bizans arması,

miğferlerinde haçlı işareti, bayraktarlarının elinde ejderha resmi bulunan mor Bizans bayrakları vardı, çoğu atlıydı. Bizans imparatoru tepelerin Osmanlılar tarafından tutulduğunu görünce heyecanlandı. Harp meclisini topladı. “Osmanlıları tepelerden düzlüğe indirmemiz lâzım. Tepeleri tutmuşlar orada bize tuzak kurmuşlardır, bizi zorlayabilirler.” dedi.

Orhan Gazi stratejik üstünlüğü eline aldığıının farkındaydı. Savaş divanını topladı.

– Bizanslılar uzun bir yürüyüşle geldikleri için yorgundur. Tepeleri ele geçirdiğimiz için buraya saldırmaya cesaret edemeyeceklerdir. Onları tepelere doğru çekmemiz lazımdır. Evrenos Gazi!

– Emret beyim!

– Bir bölük askerle vadide düşmana saldıracaksınız.

– Emredersin beyim.

Orhan Gazi kardeşi Pazarlu Bey’e döndü.

– Pazarlu!

– Emret beyim!

– Geri kalanları tepelere dağıt. Bu iş senindir.

– Emir beyimindir.

– Haydi gazanız mübarek ola!

Hep birlikte “Amin.” dediler.

Takvimlerin 1 Haziran 1329 tarihini gösterdiği gün vadideki Alaaddin Paşa’nın birliği Bizans mevzilerine doğru dörtlü at sürdü. Bizanslılar şaşırıldı. Küçük bir birliğin böylesine şiddetli bir saldırı yapmasına mana veremediler. Ardından Osmanlıların ok yağmuru başladı, sonra da hemen geri çekildiler. Bizanslılar sadece oklarla karşılık verdi, Osmanlıları takip etmedi.

Orhan Gazi tepeden olup bitenleri gözlüyordu. “Haydi Alaaddin Paşa...” diye mırıldanıyordu. Bizanslıların kımıldamadığını görünce, “Haydi Bizans, ne beklersin.” diyordu.

Alaaddin Paşa, birliğini durdurdu, hızlı ve çevik atlarıyla yalın kılıç Bizans saflarına tekrar ve daha şiddetli bir taarruz yaptı. Bizanslılar yerlerinde durmaya devam ettiler. Vakit ikindiye gelmişti. Alaaddin Paşa, üç yüz kişilik birliğini yeniden topladı ve Bizanslılara en şiddetli taarruzunu yaptı. Bizanslılar oldukları yerde duruyordu.

Hava kararınca Alaaddin Paşa hücumu durdurdu. Yardımcı kumandanı Saltuk Gazi,

– Kumandanım, Bizans’a bir gece hücumu yap-sak onları perişan edebiliriz, deyince Alaaddin Paşa itiraz etti.

– Harp meclisinde aldığımız karar gece baskı-nı değildir Saltuk Gazi. Üç yüz askerle on binlik Bizans ordusunu ortadan kaldıramayız. Bizans ovada karargâh kurmuş. Gizlice yaklaşp da saldırı yapmaya fırsat yoktur. Hem hava açık hem de dolunay var. Bizi karargâhlarına yaklaştırmazlar.

– Peki beyim.

– Biz, bize verilen vazifeyi yapmakla mükelle-fiz. Üstümüze vazife olmayan işlere karışamayız. Şimdi herkes iyi bir şekilde istirahat etsin. Yarın ola hayrola. Otağın dört tarafında dört nöbetçi beklesin.

– Emredersin kumandanım.

2 Haziran günü sabah namazını kılan gaziler helâllik alıp birbirlerine sarıldılar. Kılıçlarını, okla-rını kontrol ettiler. Atlarına besmele ile atlayıp “Allah Allah!” nidalarıyla Bizans’a saldırdılar.

Saldırıları Bizans’ın sabrını zorluyordu. Alaaddin Paşa’nın o günkü ikinci hücumu çok şiddetli oldu. Bizans İmparatoru III. Andronikos, bıkip usanma-dan kendilerine saldırıp duran birliği takip emri vermese de sabrı tükenmeye başladı.

– Bu küçücük birlik neden bir sinek gibi bizi rahatsız ediyor, diyordu.

Osmanlı oklarından çok adam kaybetmeye başlayınca artık dayanamadı ve Alaaddin Paşa'nın birliğine hücum emri verdi.

– Derhal şunları ortadan kaldırın, hücum!

“Hurra hurra...” diye bağırان Bizanslılar, Osmanlı birliğini takip etmeye başladı. Alaaddin Paşa süratle geri çekiliyordu. Düşmanları ise peşlerinden tozu dumana katarak geliyordu. Lakin zırhlı Bizanslılar, zırh giymeyen Alaaddin Paşa'nın birliği kadar hızlı ve çevik değildi.

Orhan Gazi Bizans'ın geldiğini görünce haykırdı: “Haydi aslanlarım kazanız mübarek ola!”

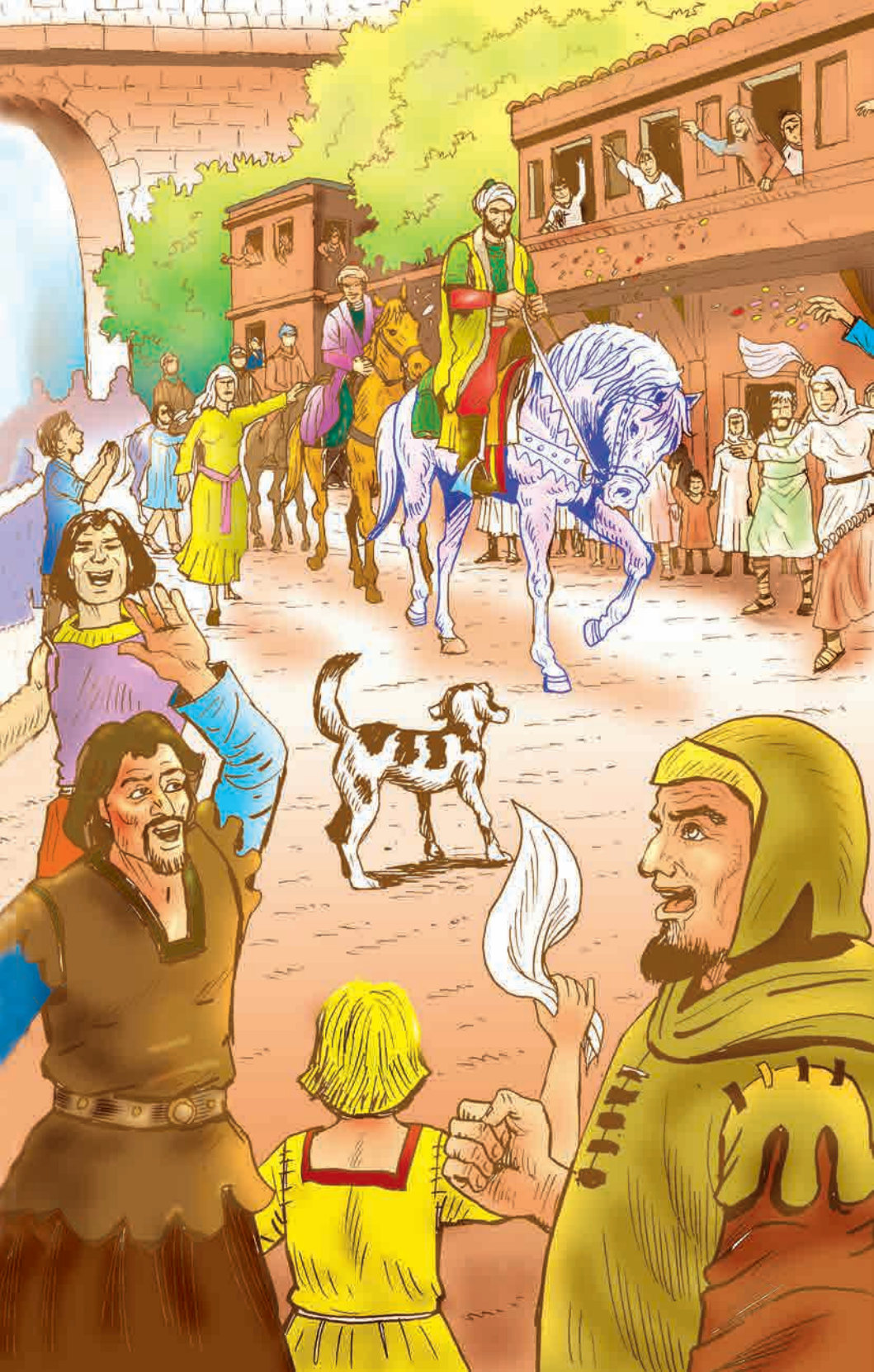
Bizanslıları tepelere doğru çeken Alaaddin Paşa, birden birliğine “Dur!” emri verdi. Okçuların durup kendilerine doğru döndüğünü gören Bizanslılar da şaşırarak durdu. Alaaddin Paşa, küçücük birliği ile Bizans'a taarruz etmeye hazırlandı. Bizanslılar gülmeye başladılar.

“Bu okçular da intihar etmek istiyorlar herhalde.” diyerek kakhaha atıyorlardı ki birden üç taraftaki teperlerden sel gibi Osmanlıların aktığını

gördüler. İlk önce Pazarlu Bey'in birliği saldırıya geçti.

Bizans ordusu şaşkınlık içindeydi. Ardından Orhan Gazi'nin birliği "Allah Allah!" nidalarıyla Darıca'yı inletmeye, düşman ordusu üzerine sağanak yağmur gibi inmeye başladı. Bizans'a karşı yıldırımlar gibi saldırdılar. Kılıçlardan çıkan kıvılcımlar, okların vızıltıları, etrafı kaplamıştı. Bizans ordusu hilal taktiği karşısında şaşkına döndü. Dört bir yanlarından ateş altında kaldılar. Panik hâlinde dağılıp kaçmaya başladılar. Bizans İmparatoru III. Andronikos, bir okla kalçasından yaralandı. Bu arada Bizans ordusu içinde bir söylenti yayılmaya başladı: "İmparator vurulmuş, ağır yaralıymış, ölmek üzereymiş."

Söylenti kısa zamanda Bizanslıların iyice panik yapmasına ve dağılmasına sebep oldu. İmparator yaralı olarak ordusunu dağılmaktan kurtarmaya çalışsa da başarılı olamadı. Mağlubiyeti kabul etti. Bir halıya uzanarak kendini gemiye taşıttı ve canını Kostantinepol'e zor attı. Kaçan askerleri kovalayan Osmanlı akıncıları onları bir kale önünde sıkıştırdı. Bizanslıların bir kısmı kaleye girerek canını kurtardı ve Kostantinepol'den gelen gemilere binerek başkentlerine ulaştılar.

İZNİK'İN FETHİ

Darıca (Palekanon) Savaşı'nın zaferle bitirilmesinin ardından Orhan Gazi, sahilden Üsküdar'a kadar geldi. İlk defa gördüğü Boğaz'ın güzelliğine hayran oldu. Deniz masmavi bir nehir olmuş, iki tarafındaki yemyeşil bir orman denizi ortasından akıyordu. Sonra karşı kıyıya demirli Bizans gemilerini gördü, kendisinin de bir donanmasının olması gerektiği fikri zihninde uyandı. Denizlerde de söz sahibi olmadan her yere cihat edemeyeceğini fark etti.

Bu arada gelen bir haber Orhan Gazi'yi hüzne boğdu. Çok sevdiği Geyikli Baba vefat etmişti. Orhan Gazi varıncaya kadar cenaze defnedilmişti.

Mezarını ziyaret eden Orhan Gazi, Turgut Alp'le konuştu.

– Geyikli Baba'nın çok hizmetini gördük. Hem halkı bilgilendirdi hem seferlere kuşatmalara bizzat iştirak etti. Dualarını her vakit arkamızda hissettik. Bize vefa yakışır değil mi Turgut Alp?

– Haklısınız hünkârım.

– O zaman onun hatırasını yaşatmak gerektir.

– Ne emredersiniz?

– Bu mezar üzerine kubbeli bir türbe yapılsın, mezarı kaybolup gitmesin. Yanına zaviye ve cuma mescidi yapılsın ki yalnız kalmasın, Fatihâlardan mahrum olmasın.

– Baş üstüne beyim.

– Sen bu işleri takip edesin. Her ne lâzımsa gelip bana bildirsin.

– Emredersin beyim.

Orhan Gazi, Bursa'dan İznik'e döndü. Padişah kuşatmaya devam etti, Bizanslılar direnişe... Lakin şehrin artık eski direnişi kalmamıştı. İki sene sonra İznik tekfurı, şehri teslim edeceklerini ancak canlarının bağışlanmasını ve şehirden çıkmak isteyenlere müsaade edilmesini istedi. Şartları kabul edildi.

Osman Gazi zamanında 1302'de kuşatılan İznik, Orhan Gazi zamanında ancak 1331'de fet-hedilebilmişti. Şehir yirmi dokuz yıllık kuşatma-dan sonra teslim oldu. Osmanlı askerleri Yenişehir kapısından içeri girdi. Bizans tekfurı İstanbul

Kapısı'ndan çıktı. Darıca Zaferi'nin ardından Gemlik de fethedildi.

Zamanında konsüllerin toplandığı Hristiyan dünyasının en eski şehrine giren Orhan Gazi burada şükür secdesi yaptı. Bizans halkı padişahı sevinç gösterileriyle karşıladı. Bir kiliseyi camiye çevirdi. Yerli Rumların şehirde kalabileceğini; dinlerine, yaşantılarına karışılmayacağını bildirdi. Bunun üzerine halkın bir kısmı şehirde yaşamaya devam etti. Halktan Müslüman olanlar oldu. Bazı askerler burada evlendi. Orhan Gazi onları İznik'in muhafazasıyla vazifelendirdi.

Camiye çevirdiği kilisenin yakınlarında bir bina Orhan Gazi'nin dikkatinden kaçmadı.

– Burası nedir?

– Burası manastırdır beyim. Hristiyanlar burada rahiplerini eğitir.

– Rahmetli babam talim terbiyeye çok ehemmiyet verirdi. Tez zamanda bu manastırı medrese yapasınız.

– Emredersiniz.

– Medresenin ilk vazifesi kadı yetiştirmek olsun. Fethedilen şehirlere kadı tayin etmek gerektir.

Lakin elimizdeki kadı sayısı şehirlerimize kâfi değildir.

Böylece Osmanlı tarihinde ilk medrese İznik'te kurulmuş oldu. Bu medresenin başına Davud-i Kayserî getirildi. Medresede Osmanlıların ilk kadı-ları yetişti. Orhan Gazi'nin eşi Nilüfer Hatun, İznik'in imarıyla bizzat ilgilendi.

İznik'in fethinin bu kadar uzun sürmesi Orhan Gazi'yi düşündürüyordu. Kardeşi Alaaddin Bey ile bu konuyu görüştü.

– Biraderim, bir İznik nedir ki kuşatması yirmi dokuz sene sürmüştür. Biz ki koca Bursa'yı alırken dahi bu kadar müşkül çekmedik.

– Haklısın ağabeyim. İznik uzun kuşatmayla alınmıştır. Darıca'da zafer nasip olmasaydı belki bir on sene daha direnirdi.

– Bunun sebebi bizim bir noksanımız mıdır?

– Donanmamızın olmaması noksanımızdır beyim. Bir de...

– Bir de ne?

– Bir de derim ki gaziler her sefer olduğunda gelir, sefer bitince işlerinin başına geçer. Lakin onların asıl işi askerlik değildir. Çiftlerini çubuklarını bırakıp sefere koyulurlar. Beyliğimiz babamızın

zamanındaki gibi değildir, çok büyümüştür, devlet olma yolundadır. Bize daimi bir ordu gerektir.

– Çok haklısın birader. Ben de yıllardır bunu düşünürüm. Bir ordumuz olsun, işi cihat etmek olsun. Savaş vakti savaşa koşsun, sulh zamanı savaş talimi yapsın. Gönüllülerden bu orduya katılanlar olursa kabulümüzdür. Lakin sefer dediğin bir iki günlük iş değildir. Aylar sürer. Bir çiftçi bir ay işini gücünü bırakırsa hasat edecek ürün bulamaz. Geride kadınlar çocuklar aç kalır.

– Haklısınız beyim.

– Derhal emir sal divan toplansın. Bu ordu işini bir de onlara danışalım.

– Emredersiniz beyim.

Osmanlıların bütün vezir, kadı, kumandan ve beyleri toplanarak daimi ordu işini divanda istişare ettiler. Herkes, savaşa hazır bir ordu bulunmasının iyi olacağını düşünüyordu. İznik kadısına konunun dinî açıdan bir mahzuru olup olmadığını sordular. O da “İslam memleketinin daimi muhafızlarının olması dinen caizdir. Yeter ki ordu dinin yasakladığı işlere karışmasın.” dedi.

Orhan Gazi divandakilere döndü.

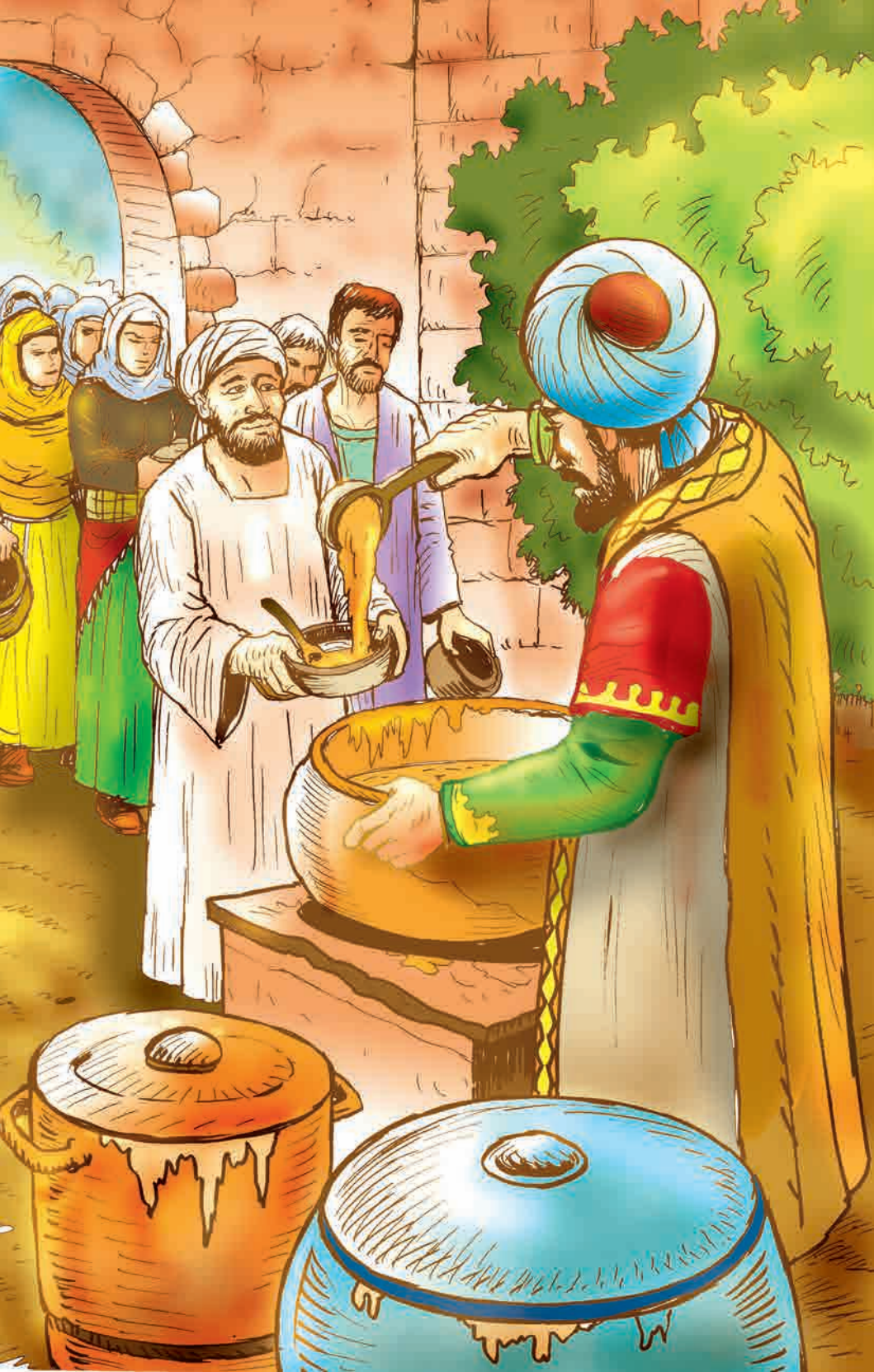
– Bir ordu kurulmasında hemfikir olduğumuza göre, bu ordunun iâşesinin, silahının, atının, bahşisinin nasıl verileceğini de hesap etmek gerekir.

Vezir Alaaddin Paşa:

– Beyim, atalarımız Selçuklular askerlerine toprak verir, o toprağın gelirlerini alırlar. Buna tımar derler. Biz de askerlerimize toprak verelim derim.

– Muvafıktır vezirim. Askerler iâşelerini ihtiyaçlarını o toprakların gelirinden karşılasın. Askerin geliri çok olursa başka askerler de besleyeler.

Böylece Osmanlı tarihinde ilk defa yaya ve atlı olarak ordu kurulduğu gibi, ordunun giderleri için tımar sistemi getirilmiş oldu. Bu kararlar da yine Osmanlı'da ilk defa Orhan Gazi'nin kurduğu divanda kararlaştırılmıştı.

İLK DONANMA

İznik'ten Bursa'ya dönen Orhan Gazi, şehrin imarı için camilerin, tekkelerin, zaviyelerin, çeşmelerin, yolların yapılmasını emretti. Bursa'nın bir ticaret merkezi hâline gelmesi için de pazar, bedesten ve kapalı çarşı kurdu. İznik'te ve Bursa'da kendi adını (Orhaniye) taşıyan birer cami ve imaret yapılmasını emretti. Ayrıca Türk İslam kültürünün temel hasletlerinden olan temizlik için hamamlar yapılmasını istedi. Yolcular için kervansaraylar inşa edildi. Bu kervansaraylarda üç gün boyunca ücretsiz olarak yemek, kalacak yer, hayvanlar için ahır ayarlandı. Bey kendi adına yapılan eserleri kendi parasından, devlet adına yapılan eserleri ise devlet hazinesinden karşıladı.

Orhan Gazi de aynen babası gibi fakir insanlara yardım etmeyi severdi. Osmanlıların hükümdarı, kendini halkın üzerinde görmez tevazu içinde yaşardı. Bursa'da ve İznik'teki Orhaniye İmaretlerinden talebe, yolcu, fakir, düşkün ve ihtiyarlar yemek alırdı, Orhan Gazi de onlardan dua.

Fakirler taslarına çorba dolduranın Osmanlı beyi olduğunu görmeye alışmışlardı. Çünkü sultan

demek halkın içinde onların dertlerini kendi derdi bilen insan demektir. Bey'in geldiğini fark edenler "Allah razı olsun devletinle bin yaşa." derlerdi. Sonra da en son sözlerini söylerlerdi: "Mağrur olma padişahım senden büyük Allah var."

Orhan Gazi, ömrünü bir kıl çadırda geçirmiş bir babanın oğluydu. Tevazuu herkesten önce bellemişti. Buğdayın içi doldukça eğildiğini, meyve taşıyan dalın iki büklüm olduğunu bilirdi. Büyüklükte büyüklüğün işaretinin alçak gönüllülük, küçüklerde küçüklüğün işaretinin de gururlanma olduğunu babasından öğrenmişti.

Yeşil Bursa daha da güzelleşmeye başladı. Tam da o günlerde İbni Batuta isimdeki seyyah Bursa'da Orhan Gazi'ye misafir oldu. İbni Batuta şehirde yapılanlara hayran kaldı. Bey'in huzuruna çıkartıldı. Orhan Gazi kendisi ile konuştu, seyyah, Osmanlı ülkesinde yaşanan huzur ve güvene imrendiği belirtti. Bursa'ya gelmek için Sakarya vadisinde ilerlerken iki kadının yanlarında hiç kimse olmadan rahatlıkla seyahat ettiklerine şahit olduğunu anlattı. Şaşkınlıktan küçük dilini yutacağını söyledi. Başka bir yerde olsa mümkün olmayan bir hadise Osmanlı'nın olduğu yerde gerçek oluyordu. Osmanlı demenin huzur, emniyet ve güven demek olduğunu İbn-i Batuta da anladı.

Orhan Gazi, Bursa’da yaptırdığı Orhan Cami kitabesinde babasının da kendisinin de kendinden sonra gelecek olanların da ideali olacak bir unvan yazdırdı: “İman için cihada katılan mücahitlerin sultanı...” bu cami depremde yıkılınca kitabesi Şehadet Camii’ne nakledildi.

Orhan Gazi’nin kurduğu yaya ve atlı ordular fetihlere ivme kazandırmıştı. 1337’de İzmit fethedildi. Orhan Gazi bu fetihten ziyadesiyle memnun olmuştu. Divan toplantısında Akça Koca ile bundan sonra yapılacakları konuşuyordu.

– Beyim, artık kuzey tarafta hududumuz Bizans’a dayanmıştır. İznik, Aydos, Kartal, Karamürsel ve İzmit fethedilmiştir.

– Elhamdülillah. Bu fetihler evvela Rabbimizin bizlere inayeti sonra da sizlerin çabalarıyla olmuştur.

– Estağfurullah beyim. Bizim yaptığımız bir şey yoktur.

– Öyle deme Akça Koca. Siz ki babamın bana en mühim mirasısınız, sizler gibi kumandanlar olmasa ben neylerdim?

– Estağfurullah Beyim. Diyeceğim odur ki kuzey tarafımızda küffardan fethedilecek yer kalmamıştır.

– Elbet kuzey tarafımızda İslam yurdu olduysa batımız ne güne durur. Balkanlar ne güne durur. Anadolu ne güne durur.

– Beyimiz en iyisini bilir, lakin Balkanlar’a geçmek demek, donanma sahibi olmak demektir. Bizim donanmamız mevcut değildir.

– Biz yeter ki Hak yolda olalım kumandanlarım. Bakın Hak Teala en yüce görünen dağları eritecek, aşılmaz denilen yolları açacak, geçilmez denilen Boğaz’ı geçirecektir.

Toplantı boyunca sessiz duran Turgut Alp söz hakkı aldı.

– Beyim Balıkesir taraflarında kurulmuş Karesioğulları beyliği vardır. Onların donanmaları mevcuttur, Boğaz’ı çok rahat geçerler. Aldığımız havadislerle göre beylik içinde kimin bey olacağı kavgası varmış. Müslüman halk bu çekişmeden muzdaripmiş. Bir de beylerinin Bizans İmparatoru ile Biga’da bize karşı ittifak yaptıklarından haberdar olmuşlar. “Bir Müslüman devlete karşı Bizans’la anlaşmak Müslümanlığa sığar mı?” diyorlarmış. Kumandanlar Rumeli’de fetihler yapacak yerde kendi içlerinde yaşananlardan bıkmış size haber göndermişler ne buyurursunuz?

Orhan Gazi tebessüm etti.

– Ben size Hak Teala yeni yollar açar dememiş miydim bakın yeni yollar açılıyor. Madem ki halk beylik mücadelesinden bıkmış cihat etmek istermiş. O hâlde bize de onları kendi hizmetimize almak düşer. Lakin bir Karesioğluna bu kadar kumandanın gitmesi lazım değildir. Diğer beylere Anadolu taraflarına akınlar yapmak düşer.

– Emredersiniz beyim!

Kumandaların bir kısmı Anadolu tarafına seferine hazırlık yaparken Orhan Gazi de Karesi Seferine çıktı. Kısa zamanda Karesioğulları topraklarını Osmanlı topraklarına dahil etti. Yıllardır iki beyin çekişmesinden, didişmesinden kendi aralarındaki beylik kavgasından bıkan Müslüman halk Osmanlılara bağlı olmaktan çok mutlu oldu.

Karesioğulları Beyliği'nin kumandanları Ece Halil, Evrenos Gazi, Gazi Fazıl, Hacı İlbeyi; Orhan Gazi ile görüşmek istediler. Orhan Gazi onları huzuruna kabul etti.

Kumandanların en yaşlısı konuşmaya başladı.

– Beyim adım Evrenos'tur. Biz ki yıllardır iki Karesi beyinin iktidar kavgasından bıkmıştık. Bizans'la size karşı yapılan antlaşmadan haberdar olunca kan beynimize sıçradı, o sebepten size haber saldık. Sizler de geldiniz ve topraklarımızda huzuru

sağladınız. Bizler sizlere bağılı olmaktan gayet memnunuz.

– O şeref bize ait.

– Beyim sizlerin Bizans’a karşı kahramanlıklarınızı nice zamandır duyardık. Bursa’yı İznik’i dahi fethettiniz. Bizler de cihat etmek murat dileriz.

– Sizler neyle uğraşırsınız?

– Beyim bizler hem denizde hem karada cenk etmeyi biliriz. Beyliğimizin donanması vardı, artık sizlerin emrindedir. Müsaade edin gemilerimizle Boğaz’ı geçelim Gelibolu’ya çıkalım, Rumeli’nin fethine girişelim.

Orhan Gazi oturduğu yerden ayağa kalktı. Yüzünde tebessüm ile Karesi kumandanlarına baktı.

– Sizin muradınız benim dahi muradımdır. Gayri bundan sonra sizleri kendi kumandanlarımdan ayrı görmem. Gazanız mübarek ola. Cenab-ı Hak bizi size, sizi de bize mahcup etmeye, deyip tek tek bütün kumandanlara sarıldı. Onlar Orhan Gazi’nin elini öpmek isteseler de buna izin vermedi.

Orhan Gazi’nin önünde âdeta bütün yollar tek tek açılıyordu. Donanma duası kabul olmuş hatta bir yandan da gözü pek leventlere, kumandanlara sahip olmuştu.

RUMELİ'YE GEÇİŞ

Sevinçli haberler arasında bir vefat haberi herkesi sarstı. Osmanlı tarihinin ilk veziri, Osmanlı ordularının cesur kumandanı Alaaddin Paşa vefat etmişti. Orhan Gazi, vezirinin cenazesine katıldı. İmamın “Hakkınızı helal ediyor musunuz?” sualine herkesle birlikte yüksek sesle “Helal olsun!” diye karşılık verdi. Ailesine taziye ziyaretinde bulundu.

Birkaç gün sonra divan toplantısında,

– İlk vezirimiz Hacı Kemaleddin oğlu Alaaddin Paşa hakkın rahmetine kavuşmuştur. Beyliğimize büyük hizmetleri olmuştur. Rabbül Alemin taksi-ratını affede, mekanını Cennet ede.

Herkes hep bir ağızdan “Amin.” dedi. Orhan Gazi konuşurken sesi titredi. Gözleri doldu.

– Bu dünya bir misafirhanedir. Doğan gelir, ölen göçer. Lakin dinimiz kıyamete kadar kalacaktır. Biz dinimiz için çalışır, dinimiz için savaşır, dinimiz için yaşarız. Alaadin Paşa’nın yerine yeni vezir olarak Nizameddin Ahmed Paşa’yı seçtim. Kendisi Ahi Mahmud Efendi’nin oğludur.

Divandakiler Nizameddin Ahmed Paşa'ya hayırlı olsun duasında bulundu.

Orhan Gazi için bundan sonraki ilk hedef Gelibolu'ya geçmektir. Kendisi de Boğaz'ın kıyısına geldi. Uzun uzun Çanakkale Boğazı'nı ve Gelibolu Yarımadası'nı seyretti. Karesioğullarının donanması Osmanlılara geçmiş, artık Osmanlıların da bir donanması olmuştu. Gemilerin direklerinde Kayı sancakları dalgalanıyordu. Orhan Gazi besmeleyle gemilerin birine bindi. Rabbiyessir duasını okudu. (Ey Rabbim işimi kolaylaştır zorlaştırma ve onu hayırla tamamlamayı bana nasip et.)

“Haydi Bismillah, gazanız mübarek ola!” diye haykırdı. Gemiler “Vira bismillah” deyip Boğaz'ı yara yara karşı kıyıya ilerliyordu. Orhan Gazi yüzüne çarpan rüzgârdan hoşnut oldu. Gemiler karşı kıyıya ulaşınca hemen birkaç asker suya atlayıp gemilerin ipini tuttular kıyıya bağladılar. Orhan Gazi Avrupa'ya adım atacak ilk Osmanlı idi. Rumeli'ye adımını atarken dua etti: “Yarabbi bize ve neslimize bu diyarların fethini nasip eyle. Senin adını Yüce Peygamberimiz'in sancağını dalgalandırmaya bizleri sebep eyle. Amin.”

Orhan Gazi bir yandan fetihler yaparken bir yandan da kendinden sonra gelecek hükümdarı yetiştirme derdindeydi. Hükümdarlığın kime nasip

olacağını Allah bilir. O yüzden oğulları Süleyman Paşa, Murad, İbrahim, Kasım ve Halil'in de yetişmesi için eğitimlerine ehemmiyet veriyordu. En büyük iki oğlundan Süleyman Paşa'ya Gelibolu'da ki fetihlerin idaresini, Murad'a ise önce Bursa'nın ardından Eskişehir'in sancakbeyliği vazifesini verdi.

Gelibolu'dan hep iyi haberler geliyordu. Bu arada Bizans'ta işler karışmıştı. Bizans tahtını elinde tutan Yohannis Kantakuzen zor durumda idi. Ülkesi Sırp ve Bulgar krallar tarafından tehdit altındaydı. Orhan Gazi'den yardım istemek için bir elçiyi Orhan Gazi'ye gönderdi.

Orhan Gazi ise sürekli bir ordu kurma telaşındaydı, askerin kullanacağı silahlardan, tımar sistemine, kıyafetinden, zırhına kadar her teferruatı düşünüyordu. Osmanlı devletinin temellerini atıyordu.

Ordu için yapılan bu çalışmalar esnasında Bizans elçisinin geldiğini haber verdiler. Elçiyi huzuruna kabul eden Orhan Gazi onu dinledi. “Birkaç gün bekleyesin elçi, kumandanlarım ve beylerimle istişare ettikten sonra sana cevabımızı vereceğim.”

Derhal bütün kumandanlar ve beyler toplandı. Orhan Gazi düşünceliydi.

– Beylerim kumandanlarım Bizans darda kalmış, Sırp ve Bulgar tehdidi karşısında çaresiz bizden yardım ister.

Hacı İlbeyi söz hakkı aldı.

– Beyim bu bize bir tuzak olmasın, daha evvel Bizans'ın entrikasını çok gördük. Bize bir pusu kurup da ordumuzu kırdırmasınlar.

– Sanmam Hacı İlbeyi. Bizim Gelibolu'daki adamlarımız dahi aynı şeyi söyler. Bizans'ın hâli perişandır.

Evrenos Gazi:

– Beyim bizler elhamdülillah Müslüman'ız. Şimdi bu Hristiyanlara yardım edersek herkes ne der?

– Bizler her daim İslam yolundayız bundan bir şüpheniz olmasın. Zor durumda kalmışa yardım etmek de bizim dinimizin düsturudur. Hem bu iş bize yeni kapılar açar. Bence yardım edelim, bırakın Bizans bize borçlansın. Elbet bizim de ondan alacağımız olacaktır. Peygamber Efendimiz dahi Yahudilerle anlaşma yapmıştır. Onların din hususunda dediklerini yapmadıkça Hristiyanlarla görüşmekte anlaşmakta bir beis yoktur.

Bu konu üzerine istişarede konuşmalar devam etti. Toplantı nihayetinde yardım talebi kabul edilip, Orhan Gazi'nin en büyük oğlu Süleyman Paşa kumandasındaki ordunun Edirne'ye gönderilmesine karar verildi. Bekleyen Bizans elçisine karar bildirildi ve imparatoruna bildirmesi istendi.

Orhan Gazi, büyük oğlu Süleyman Paşa'yı uğurlarken son nasihatlerini veriyordu.

– Fethedeceğiniz yerlerde aman dileyene kılıç çekmeyesiniz oğul. Topraklar kılıçla fethedilir, adaletle korunur. Kılıçla yapılan fetih kılıç kıvılcı-
mı gibi kısa sürer. Gittiğiniz yerde her daim halkın gönlünü fethetmeye gayret edin. Dinleri dilleri farklı olsa da onları tekfurların zulmünden koru-
yun. Asıl fetih öyle olur.

– İstimalet siyaseti yani.

– Aynen öyle, biz gönül fethetmeyi Peygamber Efendimiz'den öğrendik. Gönülleri fetheder, hal-
kın güvenini kazanırsan her daim evvela Allah'ın sonra da halkın yardımını yanında bulursun.

– Gittiğim yerde halkın tekfurlardan çok çek-
tiğini gördüm baba. Bütün sene çalışıp da bütün hasatların tekfurlarca yağmalandığından şikâyet
eder dururlar. Bir an evvel bizim himayemize gir-
mek isterler.

– Onların isteği bizim dahi isteğimizdir. Her
vakit dikkatli olasın oğul. Ordumuz da donanma-
mız da sana emanettir. Sakın ola diğer kumandan-
larınla istişare etmeden iş yapma.

– Tamam baba, emrin başım üstünedir.

– Sırp ve Bulgarlar, Bizans imparatorunu iyiden iyiye bunaltmıştır. Öncelikle onların kuşattığı Bizans şehirlerini kurtar, gerisi gelecektir inşallah.

– İnşallah.

– Her daim Allah’a emanet olasın oğul.

– Sağ olasın baba, diyen Süleyman Paşa, Orhan Gazi’nin elini öptü, kendisini bekleyen ordusunun en önüne geçti. Atını mahmuzladı.

Boğaz’ın kıyısına varınca gemilerle Gelibolu’ya geçen Süleyman Paşa kumandasındaki Osmanlılar, Kantakuzen üzerindeki baskıyı kaldırarak imparatoru kurtardı. Ardından da kışı geçirmek bahanesiyle Gelibolu’daki Çimpe Kalesi’ne yerleştiler.

Süleyman Paşa yıllardır Rumeli fetihleri için kendine bir askerî üs arıyordu. Çimpe ile hedefine ulaşmış oldu. İmparator Kantakuzen, Osmanlıların Balkanlar’a fetihler yapmak için bir üs elde etmiş olmasından hiç memnun olmadı. Defalarca bu kalenin geri iade edilmesini ve Osmanlı askerlerinin kaleyi boşaltmasını istediye de Süleyman Paşa kaleyi terk etmeyi hiç düşünmedi.

Süleyman Paşa, sadece Çimpe Kalesi’yle yetinmiyor aynı zamanda Ece Bey ve Gazi Fâzıl kumandasındaki birliklere civar kaleleri kuşatma vazifesi veriyordu.

ZELZELE

Osmanlı birliklerinden biri Gelibolu Kalesi'ni kuşattı. Gelibolu'ya hâkim kale tamamen abluka altına alındı. Bizanslılar teslim olmuyordu. Osmanlılara para vererek bölgeden uzaklaştırmaya çalışıyor, aynı zamanda direniş de sürdürüyorlardı. Gelibolu Yarımadası'na geçişleri tehdit eden bu kalenin alınmasının elzem olduğunu bilen Osmanlılar sabır ve dua ile kuşatmayı sürdürdü.

Ertesi gün 2 Mart 1354'te Gelibolu'da çok şiddetli bir deprem meydana geldi. Kaledeki askerler panik içinde kaçışmaya başladılar.

Osmanlı askerleri çadırlarından fırladılar.

– Zelzele, zelzele...

– Zelzele var kaleden uzak durun, sesleri etrafta yankılandı.

Gelibolu kalesinin surları önce çatırdamaya ardında çatlamaya sonra da yıkılmaya başladı. Osmanlıların günlerdir kuşattığı kale ortadan

kalkmıştı. şehir harap haldeydi. Hemen Süleyman Paşa'ya haber salındı. Süleyman Paşa, depremde sonra geldiği Gelibolu'yu perişan hâlde buldu. Derhal yaralılara yardım etmeye enkaz altında kalanları kurtarmaya başladılar.

Surun enkazı altından bir yaralı Bizans askeri çıkartılırken,

– Ben Bizans askeriyim beni kurtarmak için neden kendinizi tehlikeye atıyorsunuz? Deprem öldürmedi biz mi öldürelim diyorsunuz, deyince Süleyman Paşa bir yandan taşları kenara attı bir yandan da onunla konuştu.

– Biz Müslüman'ız. Bizim dinimiz çaresiz kalana yardım etmemizi emreder.

– Hristiyan olsa bile mi?

– Dinimiz insan olmasına bakar. Biz düşene el uzatmayı Peygamber'imizden öğrendik.

Bir müddet sonra Bizans askerinin üzerindeki bütün taşlar kalktı, ayağından yaralıydı. Bir Osmanlı askeri yaralıyı kucaklayıp hastane olarak kullanılan çadıra götürdü. Yarasına ilaç sürölüp, sarıldı.

Bizanslı asker gördükleri karşısında şaşkına döndü. Kendisi Müslümanları hiç böyle tanımamıştı. Uzun boylu heybetli bir Osmanlı askeri elinde bir

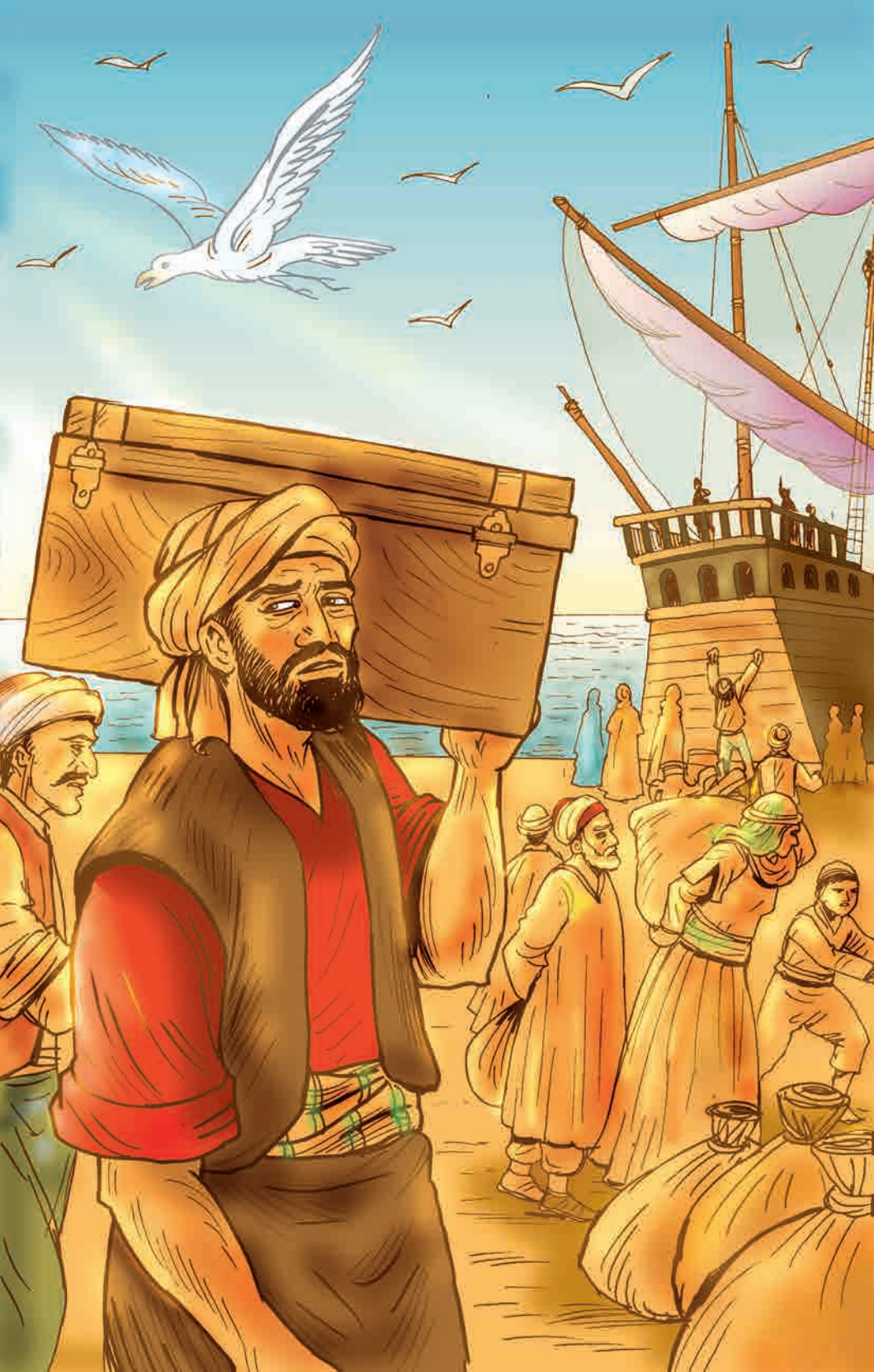
tas sıcak çorbayı ona içirdi. Bizans askeri birkaç gün sonra daha da iyileşti. Çadırda yaralılara bakan Osmanlı askerini çağırdı.

– Ben sizleri hiç böyle bilmiyordum. Bize Müslümanların Hristiyanların etlerini çiğ çiğ yedikleri anlatılırdı. Oysa sizler benim hayatımı kurtardınız. Benim için tehlikeye girdiniz. Senin şahsında bütün Müslümanlardan ve Türklerden özür dilerim. Bugünden sonra kabul ederseniz ben de sizin dininize girmek istiyorum. Ne yapmam gerekiyor?

– Kelime-i şehadet getireceksin.

Bizans askeri “Eşhedü en la ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden resulullah.” diyerek Müslüman oldu. Durumu Süleyman Paşa’ya bildirdiler, çok mutlu oldu, ona bir kılıç hediye ederek kendi askerleri arasına dâhil etti. Bizans askeri sevinç gözyaşları döküyordu.

Gelibolu Depremi’nde çok sayıda insan ölmüştü. Mart ayı olmasına rağmen kışın tesiri sürüyordu. Halkın bir kısmı şehri terk etmek isteyince Süleyman Paşa onlara müsaade etti. Gelibolu’da yapılması gereken çok iş vardı. Evvela yıkılan kalenin yeniden yapılması lazımdı. İlk iş olarak kale yeniden inşa edilip tahkim edildi. Derhal

Anadolu'ya Orhan Gazi'ye haber salınması gerekiyordu. Süleyman Paşa güvendiği adamlarından birini babasına elçi olarak gönderdi.

Dörtnala giden elçi Boğaz'ı bir gemiyle geçip İznik'e doğru at sürdü. İki gün sonra Orhan Gazi'nin huzuruna çıktı.

– Hayırdır haberci, Rumeli'nden ne havadisler vardır. Kötü bir haber yoktur inşallah.

– Yoktur beyim. Muştular olsun, kumandanımız Süleyman Paşa, Rumeli'nde fethetmedik şehir bırakmamaktadır.

– Elhamdulillah

– Lakin kendisinin sizden bir arzusu vardır.

– Ne ister?

– Fethedilen kalelere muhafız ister. Kumandanımızın askeri çok olmadığından her kaleye bırakacak asker bulamaz. Sizden bu kalelere hem asker hem de İslam yurdu olması için Müslüman halk göndermenizi istirham eder.

– Arzusu muvafıktır, Ahmed Paşa ...

Odanın bir kenarında sessizce bekleyen Vezir Nizameddin Ahmed Paşa hemen ayağa kalktı. Orhan Gazi'nin yanına geldi.

– Emret beyim!

– Süleyman Paşa'nın arzusunu duydun, derhal Rumeli'ye iki bölük asker gönderesin. Anadolu'dan Rumeli'ye geçmek isteyen aile var mı sordurun. İsteyenleri derhal gönderin, aralarında husumet olan aileler varsa birini gönderin. Türkmenleri sevk edin Rumeli'ye yeni fethedilen yerlere yerleştirin.

– Emredersin beyim!

Elçi Orhan Gazi'ye selam verdi.

– Bir emriniz yoksa ben müsaade isteyeyim beyim.

– Müsaade Allah'tandır. Oğlum Süleyman'a çokça selam et. Muvaffakiyetleri bizi ziyadesi ile mutlu etmiştir. Ona artık bir unvan vermek gerektir. Kendisine “Rumeli Fatih” unvanını verdim. Var git söyle.

– Emredersin beyim!

– Bir de şunu hatırlat ki bizim fetihlerimizin ana maksadı mal mülk, toprak, ganimet değildir. Esasen dünya malı için bu kadar eziyet çekmeye değmez. Tek gayemiz Allah'ın rızasına ulaşmak, gidilen yerlere Rabbimizin şanı yüce ismini götürmektir. Bizler gaziyiz, haçlı çapulcusu değiliz. Gerçi o bunları benden daha iyi bilir, lakin hatırlatmak da fayda vardır.

Elçi geri dönüp olanları Süleyman Paşa'ya aktardı. Özellikle Rumeli Fatihî unvanı genç gazînin çok hoşuna gitti. Kısa zamanda Anadolu'dan Rumeli'ye bir göç başladı. Türkmenler arkalarında atları, koyunları, keçileri, öküzlerin çektiği kağnılarda eşyaları, katırların sırtındaki sandıklarda yiyecekleri ile Rumeli'ye geçtiler.

Küçük çocuklar ilk defa gemiye bindiler. Çoğu ilk defa deniz gördü. Boğaz'ı gemilerle geçerken ki heyecanları yüzlerine yansıdı. Gemilerin güvertesinden çocukların sevinç çılgınlıkları çınladı. Kıyıda Osmanlı askerleri gelenleri karşıladı. Rumeli'nin yeni sahiplerinin simalarında Anadolu'yu terk ettikleri için biraz hüznün vardı. Lakin İslam'ın yayılması için bu fedakârlığın yapılması gerekiyordu. Gelenler Gelibolu'ya, Bolayır'a, Eceabat'a yerleştirildi. Hicret'in dinin bir emri olduğu yeniden hatırlandı.

Süleyman Paşa, Çimpe Kalesi'ni kendine üs yaptıktan sonra Trakya ve Balkanlar'a sefer üzerine sefer yapıyordu. Rumeli'de çan sesinin yerini ezan sesleri almıştı. İlk paşa sancağı Gelibolu yapıldı. Süleyman Paşa da Bolayır'a bir cami ve imaret yaptırdı, ihtiyaçlarını karşılamak için de vakıflar tahsis etti.

ACI HABER

Gelibolu'nun deprem neticesinde kaybı, Bizans'ta deprem tesiri yaptı. Herkes imparatorun Osmanlılardan yardım isteme siyasetinin Bizans'a daha fazla zarar verdiğini bu siyasetin bir işe yaramak şöyle dursun imparatorluğu daha zor durumda bıraktığını söylüyordu. İmparator Kantakuzen baskılara dayanamadı ve görevinden istifa etmek zorunda kaldı. Görevini bırakırken etrafındakilere şunları söyledi.

– Barbarlarla (Türklerle) aramızdaki farkı bilmezlikten gelemeyiz. Biz askerî tecrübe bakımından onlardan üstün değiliz. Onlar silâhları, sayıları ve savaşçılıkları bakımından bizi geçtiler. Onlar ordu da parasız gönüllü hizmet eder. Asya ve Avrupa'da bizden aldıkları geniş topraklara sahip oldukları gibi kalan topraklarımızı da ele geçirmek için bütün gayretlerini harcayacaklardır. Fetihlerinde şimdiye kadar kolayca elde ettikleri başarı onlara bu umudu vermektedir. Bu sebeple onlarla barışı korumayı tavsiye ederim. İleride hazine toplayıp ordu ve donanma yaparak karşı saldırıya geçmek gerek. Unutmayınız ki Bizans, yalnız Orhan'a

karşı değil Asya'daki bütün Türklere karşı savaşma zorunda olacaktır. Onların dininde ölüm (şehadet) ahirette sonsuz mutluluktur.

Yıllarca imparatorluk yapmış olan Kantakuzen idareci tecrübesiyle konuşuyordu. Toplantıda bulunan gençler, eski imparatorun sözlerine inanmadılar. İtirazları hemen geldi.

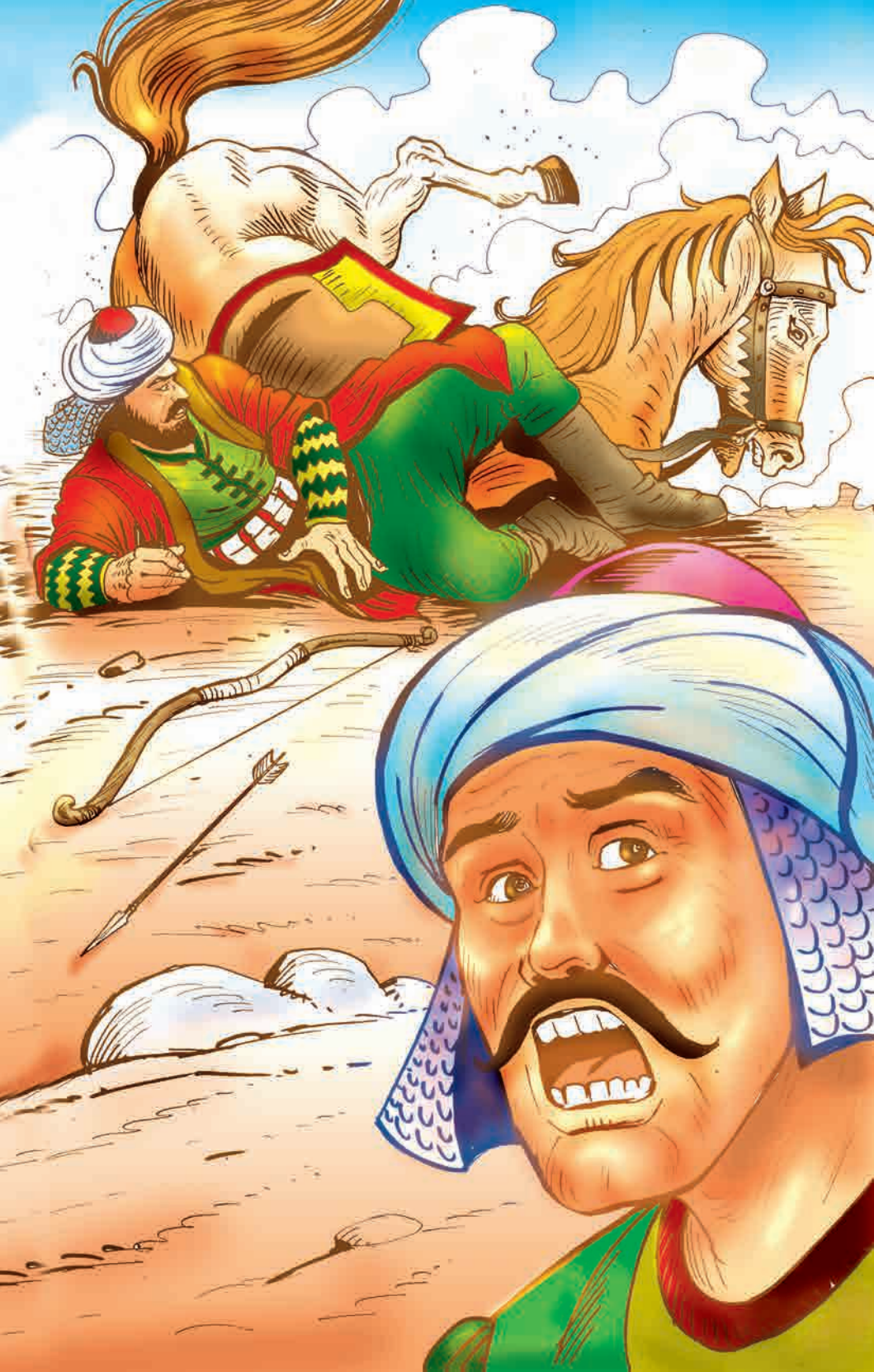
– Sana inanmıyoruz Kantakuzen. Sen, kızın Orhan Gazi ile evli olduğu için Türkleri koruyorsun.

– Ben devlet tecrübemle konuşuyorum.

– Yanılıyorsun, Orhan'ın anladığı tek şey varsa o da savaşmaktır. Biz de onunla savaşacak buralara geldiğine, geleceğine pişman edeceğiz.

– Siz sadece hislerinizle konuşuyorsunuz. Devlet idare etmede hislere yer olmaz. Az evvel de söyledim, biz onlar kadar savaşçı değiliz. Onların askerleri gülererek ölüme koşuyor, bizimkiler ağlayarak kaçıyor. Orhan o kadar toprağımızı aldı. Neden halkımız ona karşı bir isyan çıkarmıyor? Neden Müslümanların hâkimiyetinde yaşamayı istiyor? Neden bizden yardım isteyip de Türklerden kurtulmak istemiyor?

– Sence neden?

– Çünkü biz artık tekfurlarımıza dahi söz geçiremiyoruz. Onlar da halkımızı eziyor. Türkler halkın dinine saygı duyuyor, ağır vergiler almıyor. Halk onların silahlarının gölgesinde huzur buldu. Ben bu günden sonra manastıra çekileceğim. Ama gelecek senelerin neler getireceğini göreceksiniz. Bence Bizans'ın sonu gelmiştir.

Bu esnada Balkanlardaki fetihleri durduran bir hadise cereyan etti. Üç sene sonra Süleyman Paşa arkadaşlarıyla dinlenmek için Çorlu yakınlarında bir süre avına çıktı, atını dörtnala sürüyordu, derken atın ayağı bir çukura saplandı, at dengesini kaybetti ve binicisiyle birlikte feci şekilde düştü. Düştüğü yerde başını bir kayaya çarpan Süleyman Paşa sessiz bir şekilde olduğu yerde kalakaldı. Arkadaşları hemen yanına geldiler. Herkes bayıldığını sanıyordu, lakin başından akan oluk gibi kanı görenler işin ciddiyetini anladı.

– Beyim uyan, beyim uyan!

Seslerine Süleyman Paşa cevap veremiyordu. Nabzını kontrol ettiler, atmıyordu. Dudaklarından sızan incecik kan çok sevdiği Rumeli toprağına damlıyordu. Hemen atına koyup hekime göstermek için uğraş verdilerse de Süleyman Paşa çoktan

hakkın rahmetine kavuşmuştu. Rumeli Fatih'i'ni çok sevdiği Bolayır'a defnettiler.

Orhan Gazi'ye havadisi vermek hiç de kolay olmadı. Balkanlar'da fetih yapan kumandanlar bir elçi gönderdiler.

Elçi hüznle huzura çıktı. Orhan Gazi elçinin yüzünün renginden, kötü bir şey olduğunu anlamıştı.

– Hayırdır elçi...

Elçi başını öne eğdi. Dudaklarını ısırdı. Yutkundu.

– Beyim nasıl söylenir bilmem.

– Ne söylemek istersin, beni merakta koyma asker.

– Beyim... Oğlunuz Süleyman Paşa...

– Ne olmuş Süleyman Paşa'ya...

– Beyim, kumandanımızı kaybettik.

Orhan Gazi sustu, yaşlı bedeni bu haberi kaldırarak gibi değildi, çok sevdiği büyük oğlu vefat etmişti. İhtiyar bedeni titredi, ferî sönmüş gözlelerinden çıkan damlalar ak düşmüş sakalına ulaştı. Orhan Gazi yıkılmıştı.

Günlerce kimselerle konuşmadı, bir kenarda durdu. Bir gün diğer oğlu Murad'ın çağrılmasını emretti.

Murad huzura çıktı.

– Beni emretmişsin baba.

– Oğul, ağabeyini ne kadar sevdiğimi bilirsin. Rumeli onun sayesinde Peygamber Efendimiz'in sancağını gördü, ezanla tanıştı. Milletimizle tanıştı. Bizans zulmünden kurtulanlar bize teşekkür etmek için kelime bulamıyor.

– Biliyorum baba.

– Kaderde evlat acısı çekmek de varmış. Ne gelirse Allah'tan...

Orhan Gazi bir müddet konuşmadı. Kaldığı küçük sarayın penceresinden bir müddet ufukları seyretti. Derin düşüncelere daldı.

Sonra tekrar Murad'a döndü.

– Ağabeyin öldü diye İslam sancağını düşürmek olmaz oğul. Bundan sonra Süleyman Paşa'nın boşluğunu sen dolduracak Rumeli fetihlerine kaldığı yerden sen devam edeceksin.

– Ağabeyimin boşluğu doldurmak bizim had-dimiz degildir baba. Lakin elimden geleni yapmaya çalışırım.

– Oğul, rahmetli babam sürekli “Dünya üç gündür, dün geçti, bugün geçiyor, yarın da geçecek. İnsan ne yapacaksa tez elden yapmalı.” derdi. Sen de ömür tükenmeden ne yapacaksan yap. Gayri benim gücüm kalmamıştır. Ne devlet işlerini idare edebilirim ne de fethe çıkabilirim. At sırtına oturacak kadar olsun mecalim yoktur. Bir de bu kayıp, kolumu kanadımı kırmıştır.

– Allah sıhhat ve uzun ömürler versin, seni başımızdan eksik etmesin baba.

– Her şeyin bir sonu var oğul. Sen dedeni hiç görmedin. Rahmetli Süleyman da deden vefat ettiğinde çok küçüktü, hatırlamaz. O da benim gibi yataklara düşünce devlet işlerini bana bırakmıştı. Allahu Teala bize Bursa’nın fethini nasip etmişti. Ben de sana bütün devlet işlerini bırakmak isterim oğul. Allah her daim yâr ve yardımcın olsun.

ŞEHZADE KAÇIRILIYOR

Osmanlıları Rumeli fethinde durduran sadece Süleyman Paşa'nın vefatı olmadı. Orhan Gazi'nin en küçük oğlu Şehzade Halil'i bakıcıları İzmit kıyılarında kayıkla gezdiriyordu. Bu esnada yavaşça yanlarına yaklaşan iki sandaldaki Cenovalı korsanlar Şehzade Halil'i yakaladılar. Bakıcı kadınlar korsanlara karşı direnmeye çalışsalar da ellerinden bir şey gelmedi. Küçük Halil'in ağlamasına aldırmayan korsanlar onu da yanlarına alıp kaçtılar.

Orhan Gazi şehzadenin kaçırılmasına çok üzüldü. Bütün donanma şehzadeyi bulmak için seferber edilse de bir netice elde edilemedi.

İhtiyar gazi, bu konuyu arkadaşları ile istişare etti.

– Kumandanlarım evlat acısını tattıktan sonra bir de evladım kaçırıldı. Annesi günlerdir perişan hâldedir. Biz dahi bu cürete sahip korsanları yakalamak isteriz.

– Beyim donanmamız günlerdir şehzademizi arar lakin bir netice hâsıl olmamıştır.

– Bilirim. Ben de sizi, bundan sonrası için ne yapalım, diye istişare etmek için çağırdım. Kumandanlarım bu hususta ne düşünür?

Evrenos Gazi söz aldı.

– Beyim şehzade yakalandığından beri Rumeli fetihlerini durdurduk. Donanmamız da günlerdir arar, lakin denizler karaya benzemez. Denizde bir şey aramak samanlıkta iğne aramak gibidir.

– Teklifin nedir Evrenos Gazi?

– Diyeceğim o ki bu hususta yardıma ihtiyacımız vardır.

– Kim yardım edecek?

– Bizans'ın bize borcu vardır, beyim. Hemen haber salalım. Vaziyeti anlatalım. Bizler denizlerde yeniyiz. Onlar Adalar Denizi'ni (Ege) de Bahrisiyah'ı (Karadeniz) iyi bilirler. Çok eski zamandan beri denizdedirler.

– Bence teklifin muvafıktır. Diğer kumandanlar ne düşünür.

Gazi Fazıl:

– Beyim denize düşen yılanı sarılır, kabu-
lündür. Lakin bu hadise Rumeli fetihlerini dur-
durmuştur. Fetihlerin durması kimin işine yarar?
Bizans'ın nasıl bir fitne devlet olduğunu siz bizden
iyi bilirsiniz.

– Haklısın, Gazi Fazıl. Çok dikkatli olalım,
maksadımız zaten Bizans'la dost olmak değil,
anlaşma yapmaktır. Peygamberimiz'i sevmeyen-
leri bizim sevmemiz de dost olmamız da mümkün
değildir. Bütün kumandanlar Bizans'ın oyununa
karşı dikkatli olsun.

Herkesin fikir birliği etmesi üzerine Bizans'a
elçi gönderildi. Osmanlılarla anlaşılan Bizans İmpara-
toru V. İoannes, korsanların şehzadeyi Foça'ya
kaçırdığını bildirdi. Üç Bizans gemisi denizden,
Orhan Gazi'nin dostu Saruhan Beyi İlyas da kara-
dan Foça'yı kuşattı. Karadan yapılan kuşatmadan
bir netice çıkmadı. Bu sırada Bizans kendisin-
den bekleneni yapmakta gecikmedi ve imparator,
Orhan Gazi'den habersiz İstanbul'a döndü.

Orhan Gazi, Bizans'a elçi gönderip anlaşmayı
bozacağını söyleyince, imparator paniğe kapıldı,
hemen Orhan Gazi ile buluşma isteğinde bulun-
du ve ziyaretine gelerek Orhan Gazi'yi yatıştırdı.
Bizans gemileri tekrar Foça'ya gitseler de bu sefer-
den de netice alınamadı.

Orhan Gazi'nin sabrı tükeniyordu. Üsküdar'a gelen bey, imparatora haber saldı. Bizans imparatoru Orhan Gazi'den çekiniyordu. Yanına varmaya cesaret edemedi. Kızkulesi'ne kadar geldi. Osmanlı beyi ile imparator arasında elçiler aracılığıyla görüşme başladı. Bizans, Orhan Gazi'nin çaresiz durumundan sonuna kadar faydalanmak istiyordu. Orhan Gazi'ye bir antlaşma metni sundular: Buna göre Orhan Gazi, Trakya'da Bizans topraklarına karşı her türlü saldırıyı durduracaktı. Oğlunu kurtarmak için Foça'ya gönderilecek gemilerin bütün masraflarını karşılayacak, imparatorun o zamana kadarki borçlarını silecekti. Ayrıca İmparator İoannes'i destekleyecekti. Orhan Gazi oğlu için yeni şartları kabul etmek zorunda kaldı.

Orhan Gazi, "Bu yaptıklarının yanına kâr kalmayacağını imparator bilir mi?" diye haber gönderdi.

Avuçlarını ovuşturan imparator cevap gönderdi. "Orhan Gazi kızmasın. Anlaşma anlaşmadır. Şehzadesini kurtaracağız bunun da elbet bir bedeli olacak."

Korsanlar şehzadeyi fidye için kaçırdıklarını eğer fidye verilmezse teslim etmeyeceklerini bildirmişlerdi. Fidye olarak verilmesi için Bizans'a

30.000 altın teslim edildi. Bizans imparatoru tekrar Foça'ya giderek korsanlara altınları ödeyip Halil'i kurtardı. Kendi payını almayı da ihmal etmedi. Şehzadeyi İzmit'e getirip babasına teslim etti. Orhan Gazi çok mutlu oldu. Eşinin, hasretle oğluna sarılmasını gözyaşları ile takip etti. Bir an Süleyman Paşa canlandı gözünde. Bu mutluluk tablosunda o da olsaydı ne iyi olurdu , diye düşündü.

1359'da Şehzade Halil kurtarılır kurtarılmaz Şehzade Murad ve Lala Şahin Paşa kumandasındaki Osmanlı akıncıları Bizans'a yaptıklarının hesabını sormak için Trakya'ya sefere çıktı.

Gaziler evvelâ Çorlu'yu aldı.

Şehzade Murad:

– Lala Şahin Paşa'm, Çorlu ağabeyimin vefat ettiği yerdir. Alınması mühimdir lakin, daha mühimmi arkamızda düşman kaleleri bırakmamaktır. Eğer geride düşman kalesi bırakarak Rumeli'ye gidersek sonra -Allah muhafaza- iki ateş arasında kalabiliriz.

– Doğru söylersiniz şehzadem. Çorlu'dan ileriye şimdi gidersek ordumuz tehlikeye düşer. Su uyur düşman uyumaz. İstanbul-Edirne yolu üzerindeki hisarlara yönelmemiz lazımdır.

– Kızıl elmamız neresidir bilir misin paşam?

– Şehzadem daha iyisini bilir.

– Asıl maksadımız Edirne’dir. Rahmetli dedem ölüm döşeğinde iken babam Bursa’yı fethetmiş ve mustuyu ona iletmiş. Kimin ne zaman öleceğini Allah bilir. Lakin babamın durumu ağırdır. Ağabeyimin üzüntüsü onu derinden sarsmıştır. Edirne’nin fethiyle hiç olmazsa yüzünü bir nebze güldürelim derim.

– Haklısın şehzadem.

Şehzade Murad ordularını Edirne üzerine sürmeden evvel İstanbul-Edirne yolu üzerindeki kaleleri aldı.

Sıra Edirne’ye gelmişti. Şehzade Edirne’ye bir elçi gönderdi.

Elçi Edirne’de tekfurla görüştü.

– Beyimiz Orhan Gazi’nin oğlu Şehzade Murad Bey, Edirne’nin savaş yapmadan teslim olmasını ister.

– Bu ne cüret... Neden teslim olacaktı?

– Teslim olursanız canınız da malınız da emniyet altına alınacak. Kılınıza zarar gelmeyecek.

– Bana bak elçi bozuntusu, siz çobanlar ne zaman Edirne’yi almaya cüret eder hale geldiniz! Bu lafların üzerine senin kelleni alırım.

– Ben elçiyim. Beyimin dediklerini size ilettim. Hem biz Osmanlılar elçiye zarar verecek cesaretle bir düşmanı henüz görmedik.

Edirne tekfuru sinirden kıpkırmızı oldu. Elleri titredi.

Osmanlı elçisine doğru bağırdı.

– Defol git. Edirne’yi alamazsınız. Siz bizi ne sanıyorsunuz. Sizin askeriniz varsa bizim de var. Sizin silâhınız varsa bizim de var. Sizin güçlüyseniz biz de güçlüyüz!

Osmanlı elçisi çok sakın bir şekilde,

– Yalnız sizde iman yoktur. İman olmadıkça ne asker, ne silahın, ne de gücün kıymeti vardır. Bizden günah gitmiştir.

Elçi karargâha döndü ve olanları Şehzade Murad’a nakletti. Şehzade harp divanını topladı.

– Kumandanlarım tekfur efendi kendine çok güvenmekte, bizden korkmamaktadır. Edirne daha evvel fethettiğimiz yerlere benzemez. Şehri üç koldan kuşatmalıyız. Güneyden Meriç Vadisi üzerinde

Edirne'yi koruyan kaleler vardır. Bu kaleler sana aittir Hacı İlbeyi.

– Emredersin şehzadem.

– Gazi Evrenos...

– Buyur beyim.

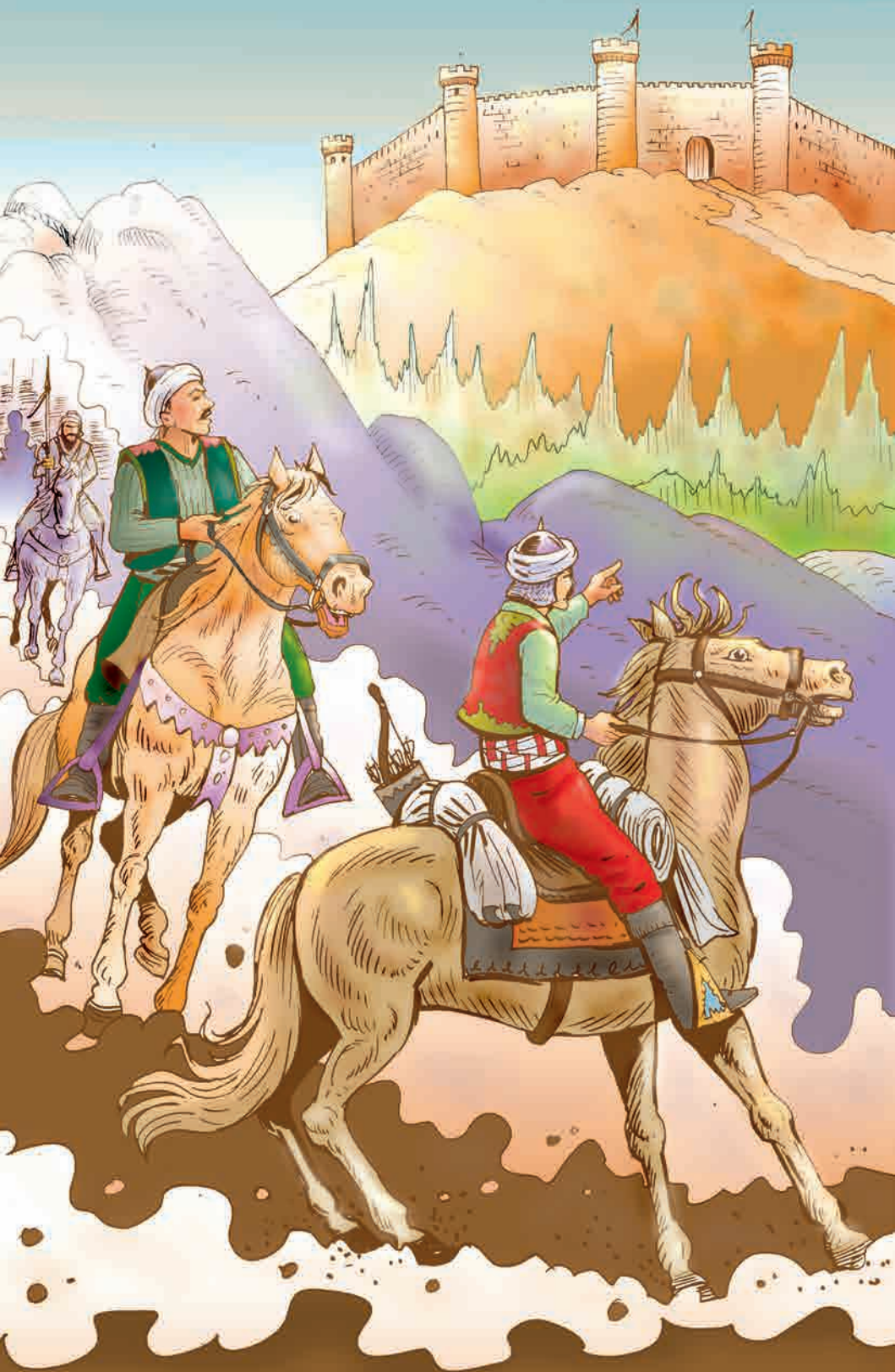
– Meriç Vadisi'nde, Keşan Hisarı'nı almalı oradan İpsala'yı vurmalsın.

– Emredersin beyim!

– Haydi kazanız mübarek ola.

Şehzade Murad Bey'in planı çerçevesinde Osmanlı kuvvetleri harekete geçti. Hacı İlbeyi, Meriç kenarında fethettiği Lüleburgaz'a yerleşmiş, Dimetoka'yı sıkıştırmaktaydı. Nihayet kalenin tekfurunu pusuya düşürüp esir aldı. Kaleyi teslim etmesi şartıyla serbest bıraktı. Kuşatmanın ilk planı hedefine ulaşmıştı.

Gazi Evrenos, Keşan Hisarı'nı fethetti. Oradan İpsala'yı zorlamaya başladı. Planın ikinci aşaması da başarılı olmuştu. Harekâtın son safhasında Murad Bey uç beylerini çağırdı. Edirne'ye iki saat mesafede Babaeski'de karargâhını kurdu, yaptığı son toplantıda yapılacak en son hamlenin teferruatlarını anlatıyordu.

– Kumandanlarım Allah’ın izniyle Hacı İlbeyi ve Evrenos Gazi üzerlerine düşen vazifeleri hakkıyla yapmıştır. Şimdi fethin üçüncü merhalesine gelmiş bulunmaktayız. Lala Şahin...

– Emret şehzadem.

– Yarın ordunu alıp Edirne’nin karşısında konuklayacaksın.

– Saldıracak mıyım?

– Hayır. Sadece Edirne önünde bekle. Lakin asker sayını çok göster. Tekfur senin orda durmandan rahatsız olacak ve mutlaka sana saldıracaktır. Asker her an teyakkuz hâlinde olsun. Ani bir taarruz olursa gafil yakalanmasın cevap versin.

– Anladım.

– Haydi gazanız mübarek ola.

– Amin şehzadem.

Lala Şahin Paşa, verilen emri harfiyen yerine getirdi. Edirne önünde bekleyişten tahrik olan Bizanslılar daha fazla dayanamayıp kaleden çıktı ve Osmanlı kuvvetlerine karşı ani bir taarruz yaptı. Bu saldırıyı bekleyen Osmanlı kuvvetleri karşı saldırıyla Bizans ordusunu kısa sürede mağlup etti.

Tarihe Sazlıdere Zaferi olarak geçen hadisenin ardından, Edirne tekfurı şehirden kaçtı. Halk hiçbir direniş göstermeden teslim oldu.

Şehzade Murad, halkın can, mal güvenliğinin, din serbestliğinin kendi garantisi altında olduğunu bildirdi. Yıllardır tekfurun zulmünden bıkan Edirneli Rumlar Osmanlıların gelişine çok sevin-diler.

Seksene merdiven dayadığı ömründe evlat acısıyla sarsılan Orhan Gazi dünyadan elini eteğini çekti. Devlet işlerini Murad Bey'e bıraktı Bursa'ya çekildi. İki sene içinde de Bursa'da vefat etti. Gümüşlü Kümbet'te babasının türbesinin hemen yanı başında yaptırdığı türbeye defnedildi.

Bursa ikinci hükümdara daha misafirlik yapmaya başlamıştı.

BU KİTAPLA İLGİLİ NOTLARIM

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

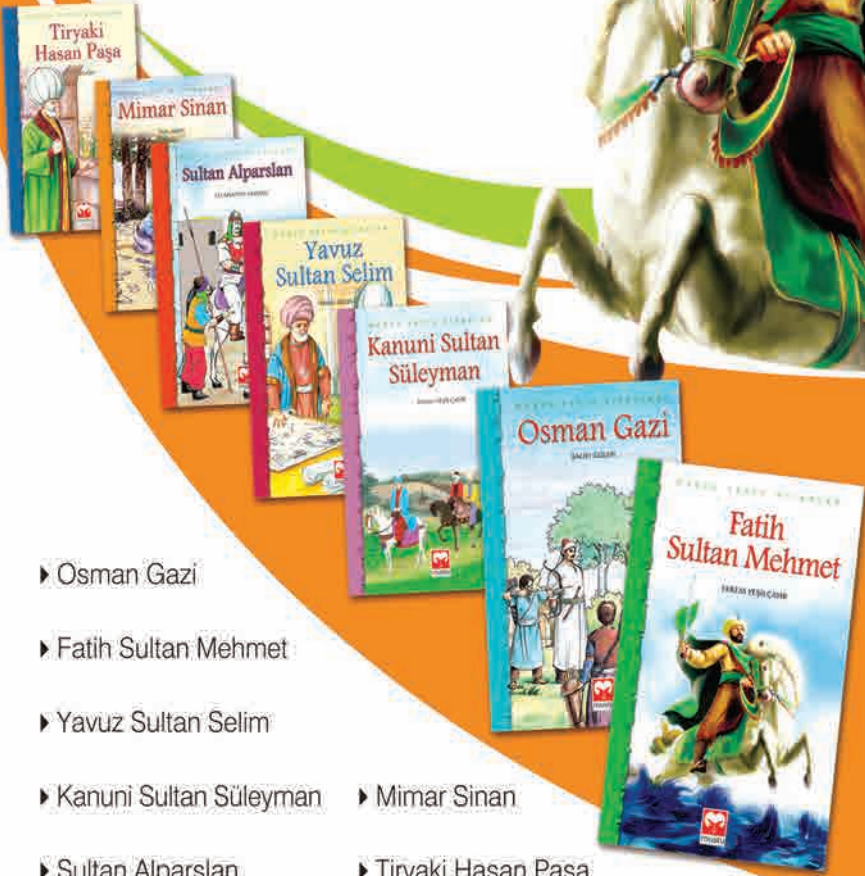
.....

.....

.....

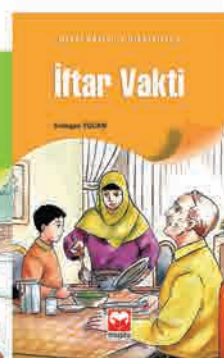
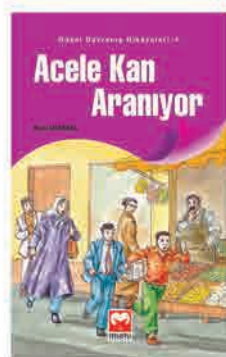
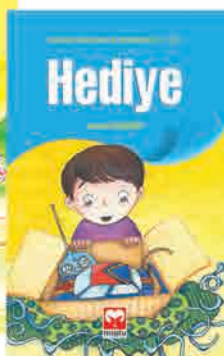
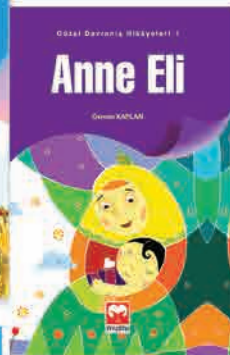
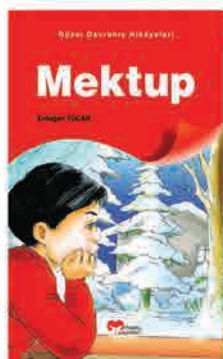
Fetih Kitapları Serisi

Küçük bir beylikten dört kıtaya ulaşan imparatorluğun gerçek hikâyesi bu kitaplarda. Hak ve adaleti gözeten, yetimi, fakiri koruyan, ilme önem veren hükümdarlar gittikleri her yerde ırk, din, milliyet farkı gözetmeden hizmet etmişlerdir. Söğüt'te atılan tohum bu sayede imparatorluğa ulaşmıştır.

- Osman Gazi
- Fatih Sultan Mehmet
- Yavuz Sultan Selim
- Kanuni Sultan Süleyman
- Mimar Sinan
- Sultan Alparslan
- Tiryaki Hasan Paşa

Güzel Davranış Hikâyeleri Serisi

Sevgi ve şefkat büyük sıkıntıları çözer.
Kışın soğuk günlerinde içimizi ısıtacak hikâyeler bu seride.

Allah'ın Güzel İsimleri Serisi

Bu seride çocuklar Rabbimizin güzel isimlerini "fabl" kurgusu içinde sevdirek öğreten kitapları, zevkle okuyacaklar.